

2. Neformální vzdělávání

Vedle tradičnější podoby vzdělávání obsažené v konceptu formálního vzdělávání byl v rámci šetření AES věnován široký prostor účasti respondentů v aktivitách neformálního vzdělávání – tedy v organizovaných, strukturovaných vzdělávacích programech, které nejsou součástí formálního vzdělávání. Zařazení neformálního vzdělávání do šetření pramení z dlouhodobějšího posunu v pohledu na vzdělávací proces jako na individualizovanou cílevědomou činnost prostupující celý životní cyklus. Koncept neformálního vzdělávání není v daném směru protipólem tradičnímu vzdělávání, probíhajícímu čistě ve vzdělávacích institucích, jak ho známe. Je jeho analytickým doplňkem, umožňujícím zachycení širokého spektra dalších vzdělávacích činností, jejichž význam byl ve starších koncepcích vzdělávání často opomíjen.

Cílem neformálních vzdělávacích aktivit není dosažení standardního formalizovaného osvědčení (školního vysvědčení, výučního listu, maturitního vysvědčení, vysokoškolského diplomu, apod.) opravňujícího držitele k jeho postoupení do navazujících stupňů soustavy formálního vzdělávání. Přestože jsou však ze struktury formálního vzdělávání vyvázány, mohou aktivity neformálního vzdělávání dosahovat srovnatelné míry organizovanosti a uspořádanosti.

Programy neformálního vzdělávání mívají předem stanovený cíl, k němuž směřují prostřednictvím určitých kroků. Neformální vzdělávací aktivity mívají relativně kratší trvání. Jejich epizodičnost z nich činí účinný nástroj k vyrovnávání se s aktuální nedostatečností či potřebami v osobním životě, v zaměstnání, v podnikání či na trhu práce. Význam neformálních vzdělávacích aktivit vzrůstá, pohlížíme-li na ně jako na součást druhotných či dlouhodobějších vzdělávacích strategií, svazujících zájmy a potřeby širšího počtu zainteresovaných aktérů. V daném směru jsou užitečným analytickým nástrojem či kategorií ohraničující relativně širokou, vnitřně heterogenní, skupinu cílených vzdělávacích činností uskutečňovaných různými skupinami v různých prostředích, reagujících na pestrou škálu životních situací.

Neformální vzdělávání může být programově, organizačně, materiálně či finančně zajišťováno nejen skrze státem řízené organizace (školy, úřady práce, apod.), ale také (a to především) prostřednictvím soukromých (komerčních či nekomerčních) vzdělávacích organizací, školících center zaměstnavatelů, apod. Jeho realizace nemusí být svázána s půdou veřejných či soukromých škol, ale může se odehrávat také na pracovištích či ve vzdělávacích zařízeních provozovaných zaměstnavateli.

Neformální vzdělávání bylo v rámci šetření AES definováno jako jakékoli vzdělávání probíhající ve strukturovaných vzdělávacích programech, zaměřených na získávání dovedností a kompetencí, které mohou účastníkovi pomoci zlepšit jeho společenské či pracovní uplatnění. Neformální vzdělávání zde zahrnuje takové vzdělávací programy, které jsou formalizované a organizované, ale nelze je považovat za formální vzdělávání. Jejich hlavní charakteristikou je přítomnost vzdělávací autority (např. odborného lektora, zaškoleného vedoucího apod.). Jako příklady neformálního vzdělávání, které zahrnuje velmi široké spektrum nejrůznějších aktivit, lze uvést jazykové kurzy (probíhající v jazykových školách či pod dohledem soukromého učitele), krátkodobá školení v zaměstnání související s náplní vykonávané práce,

rekvalifikační kurzy úřadů práce, nejrůznější workshopy a semináře či vzdělávání v zájmových činnostech.

Respondenti byli v rámci šetření podrobněji dotazováni až na tři aktivity neformálního vzdělávání, kterého se účastnili v posledních 12 měsících před dotazováním.

2.1. Účast v neformálním vzdělávání

Přehled účasti osob v neformálním vzdělávání nabízí v základním členění tabulka 2.1. Na základě výsledků šetření AES lze odhadovat, že v populaci osob ve věku 18 až 69 let, žijících v České republice, se v průběhu sledovaného 12 měsíčního období účastnilo (alespoň jedné aktivity) neformálního vzdělávání **32,1%** osob.

Podíl mužů a žen na neformálním vzdělávání se v hrubé účasti neliší, na rozdíl od vzdělanostních skupin, kde míra účasti roste (u žen progresivněji) společně s nejvyšším dosaženým vzděláním. Zatímco celková účast mezi osobami s nejvýše základním vzděláním nepřesahovala 13,2%, mezi vysokoškoláky dosáhla více než čtyřnásobku, překračující hladinu 55%.

Nerovnoměrné rozdělení účasti v neformálním vzdělávání je patrné také mezi jednotlivými věkovými skupinami. Podíl účastníků vykazuje nejprve rostoucí tendenci, dosahující svého vrcholu v rozmezí 35. a 44. roku života. V navazujících věkových intervalech dochází k relativně strmému propadu. Růstová fáze je v případě míry účasti žen delší než u mužů, přičemž na vrcholu pomyslné křivky v rozmezí 45. a 54. roku dosahuje hodnoty 42,4%. Nejvyšší účasti v neformálním vzdělávání dosahují muži mezi 25. a 44. rokem života. Míra účasti je v daném intervalu ustálena na hodnotě 40,5%. Relativně prudký pokles účasti na neformálním vzdělávání zrychlující se mezi 45. a 54. rokem snižuje celkovou míru účasti u obou skupin nejprve na hodnotu 20,1% mezi 55. a 64. rokem života a posléze na hodnoty pod hranicí 7% mezi 45. a 69. rokem. Dynamika poklesu je u mužů i žen srovnatelná.

S životním cyklem souvisí ekonomické postavení odvíjející se od vztahu jednotlivých skupin k pracovnímu trhu. Účast na neformálním vzdělávání je relativně nejčastějším jevem ve skupině pracujících, v níž se ve sledovaném období vzdělávalo prostřednictvím alespoň jedné neformální vzdělávací aktivity 43% osob. Míra účasti přesahující hranici 20% byla rovněž zaznamenána mezi nezaměstnanými a studenty. Ve skupině nezaměstnaných se vzdělávalo 20,2% osob. Mezi studenty byla účast o 9,3 procentních bodů vyšší než u nezaměstnaných.

Míra participace na neformálním vzdělávání obyvatelstva byla o něco vyšší v hustěji osídlených oblastech, kde dosáhla celkového podílu 36,9%. Mezi osobami žijícími v řídce osídlených oblastech představoval podíl účastníků neformálního vzdělávání 28,1%.

Tabulka 2.1. Účast v neformálním vzdělávání celkem a dle pohlaví

%

	účast v neformálním vzdělávání		
	celkem	muži	ženy
celkem	32,1	32,1	32,1
<i>podle věku</i>			
18-24	31,9	30,5	33,4
25-34	38,8	40,5	37,0
35-44	41,0	40,5	41,5
45-54	38,7	35,2	42,4
55-64	20,1	20,9	19,4
65-69	5,4	4,7	6,1
<i>podle vzdělání</i>			
základní	13,2	16,3	11,2
střední bez maturity	21,6	23,9	18,3
střední s maturitou	38,5	36,9	39,8
vyšší odborné a vysokoškolské	55,7	53,4	57,8
<i>podle ekonomického postavení</i>			
pracující	43,0	40,2	47,0
nezaměstnaní	20,2	13,3	26,3
studující	29,5	27,2	31,8
ve starobním důchodu	5,8	3,4	7,2
v invalidním důchodu	6,5	5,6	7,5
na rodičovské dovolené/ v domácnosti	15,6	.	15,8
<i>podle stupně urbanizace</i>			
hustě osídlená oblast	36,9	36,6	37,2
středně osídlená oblast	32,3	31,4	33,2
řídce osídlená oblast	28,1	29,2	36,9
<i>podle účasti</i>			
ve formálním vzdělávání	33,3	29,5	37,1
v informálním učení	45,8	44,0	47,6

Pozn.: řádková procenta, 18 – 69 let. Nedostatek pozorování v kategorii muži na rodičovské dovolené/v domácnosti. Mezi účastníky neformálního vzdělávání jsou zahrnuti osoby, které se účastnily alespoň jedné aktivity neformálního vzdělávání.

2.2. Formy neformálního vzdělávání

Pro lepší zachycení účasti v neformálním vzdělávání byly v rámci šetření rozlišeny čtyři formy či typy neformálních vzdělávacích činností a programů.

Nejčastější a patrně nejtypičtější podobou neformálního vzdělávání jsou **kurzy**. Pro neformální vzdělávání probíhající formou kurzu je typické rozdělení rolí lektora a účastníka. Lektor je zpravidla placený profesionál, který disponuje rozvinutějšími znalostmi či zkušenostmi v probírané tématice, které uspořádanou výukou předává méně zkušeným či méně znalým účastníkům. Průběh kurzu často vyžaduje opakovaná setkávání lektora (lektorů) a účastníků, přičemž může (ale nemusí) být zakončen osvědčením o absolvování.

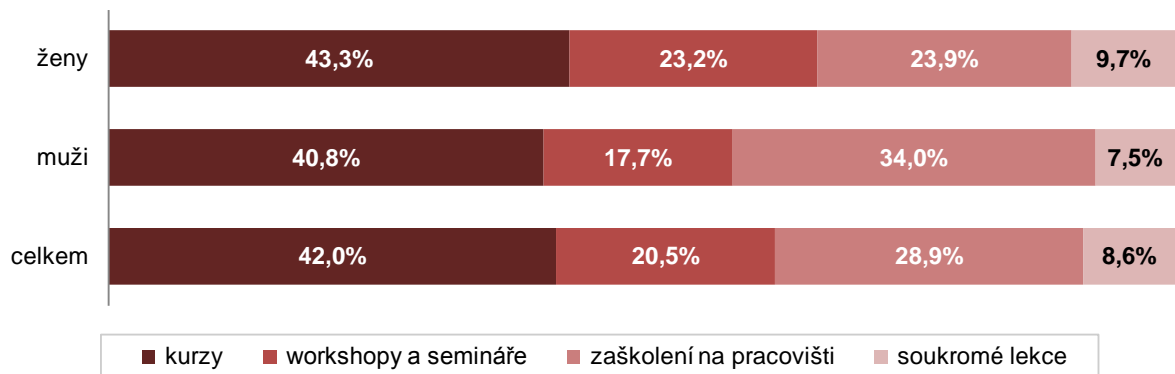
Dalším sledovaným typem neformálního vzdělávání byly **workshopy** či **semináře**. Typický workshop probíhá v podobě setkání srovnatelně zkušených osob, jež si v jeho průběhu předávají své poznatky a zkušenosti. Workshopy či semináře probíhají, podobně jako kurzy, v souladu s určitým předepsaným harmonogramem vyčerpávajícím či rozvíjejícím předem stanovený okruh témat.

Zatímco kurzy a workshopy či semináře předpokládají shromáždění širšího kolektivu účastníků, třetí forma neformálně vzdělávacích aktivit, totiž **soukromé lekce**, vychází z individuálního vzdělávání. Jejich základ tvoří diáda (či triáda) vzdělávajícího se jednotlivce (či dvou osob) a placeného profesionálního lektora. Lektorem organizujícím vzdělávací činnost a předávající v jejím průběhu své znalosti a zkušenosti může být stejně tak OSVČ, jako osoba smluvně svázána s organizací zaměřující se na vzdělávání. Prostředí realizace soukromých lekcí jsou poměrně pestrá. Mohou zahrnovat domácnost účastníka či lektora, pracoviště účastníka či učebny institucí poskytujících vzdělávání.

Poslední rozlišenou formou neformálního vzdělávání je **zaškolení na pracovišti**¹. Na rozdíl od předcházejících tří skupin vzdělávacích aktivit se jedná o vzdělávací činnost organizovanou výhradně zaměstnavatelem. Okruh předávaných znalostí a rozvíjených dovedností či kompetencí zahrnuje ryze pracovní tematiku, přičemž vyučujícími, lektory či autoritami, jsou v daném případě jiní zaměstnanci. Zaškolování v práci je často poskytováno při vstupu zaměstnance do pracovního poměru. Účastník bývá seznamován s výrobními prostředky, postupy či pracovními standardy, obsluhovaným zařízením, interními směrnici, apod. Zkušenosti či „zaběhnutí“ zaměstnanci mohou být naopak rekvalifikováni na jinou pracovní aktivitu, mohou být seznamováni s novými pracovními prostředky, technologiemi, apod. Je nutné dodat, že do šetření AES nebyla zahrnuta povinná školení, která přímo nesouvisela s obsahem a náplní vykonávaného zaměstnání (zejména školení o požární ochraně či školení o bezpečnosti a ochraně zdraví na pracovišti). Vzhledem k povinnosti každého nového zaměstnance absolvovat tato školení, by došlo k nežádoucímu zkreslení celkové účasti osob v neformálním vzdělávání.

¹ Přesné znění je „Plánované zaškolení či instruktáž přímo na pracovišti, organizované zaměstnavatelem (pod vedením některého z kolegů, zaměstnanců firmy/organizace.“

Graf 2.1. Formy neformálního vzdělávání celkem a dle pohlaví

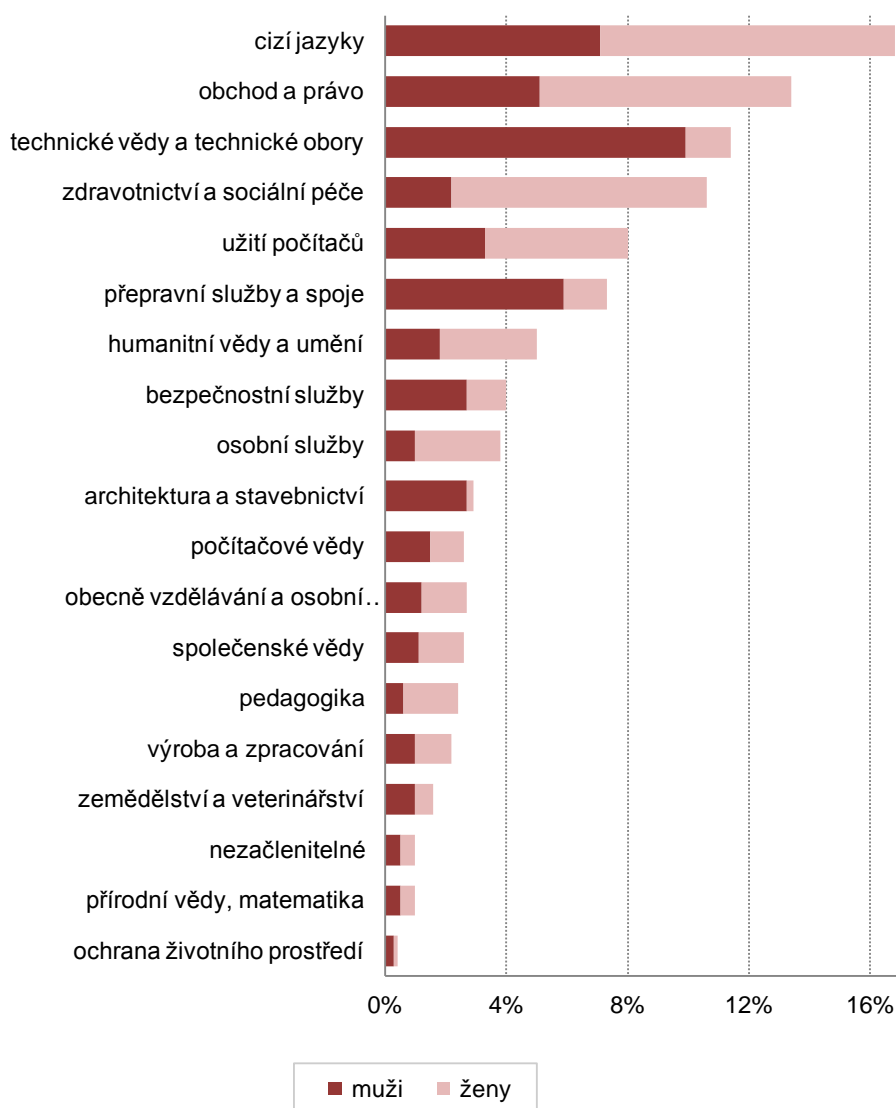
Pozn.: z aktivit neformálního vzdělávání, respondenti 18 - 69 let

Jak je patrné z grafického znázornění 2.1, nejčastější formu neformálního vzdělávání představují kurzy. V podobě opakovaného docházení na kurzy bylo v průběhu dvanáctiměsíčního sledovaného období realizováno 42% všech aktivit neformálního vzdělávání. Druhou nejčastější formou neformálního vzdělávání jsou zaškolování na pracovišti. V prostředí zaměstnání bylo realizováno 28,9% všech neformálních vzdělávacích aktivit. Hranici 20% rovněž překonaly aktivity probíhající formou workshopů či seminářů. Relativně úzkou skupinu představují neformální vzdělávací aktivity uplatňující individuální přístup. Soukromé lekce představovaly 8,6 % ze všech neformálních aktivit.

2.3. Oblasti neformálního vzdělávání a příklady vzdělávacích aktivit

Neformální vzdělávání zahrnuje velmi pestrou škálu oblastí, do kterých se mohou jednotlivci zapojit. Pro základní zachycení oborů, v rámci kterých se účastníci šetření v posledních 12 měsících vzdělávali, byla použita klasifikace oborů vzdělávání ISCED 97. Přehled nejčastěji studovaných oborů, jejich zastoupení na celku všech absolvovaných aktivit neformálního vzdělávání a poměr studujících v daných oblastech dle pohlaví nabízí graf 2.2.

Graf 2.2. Oblasti neformálního vzdělávání celkem a dle pohlaví

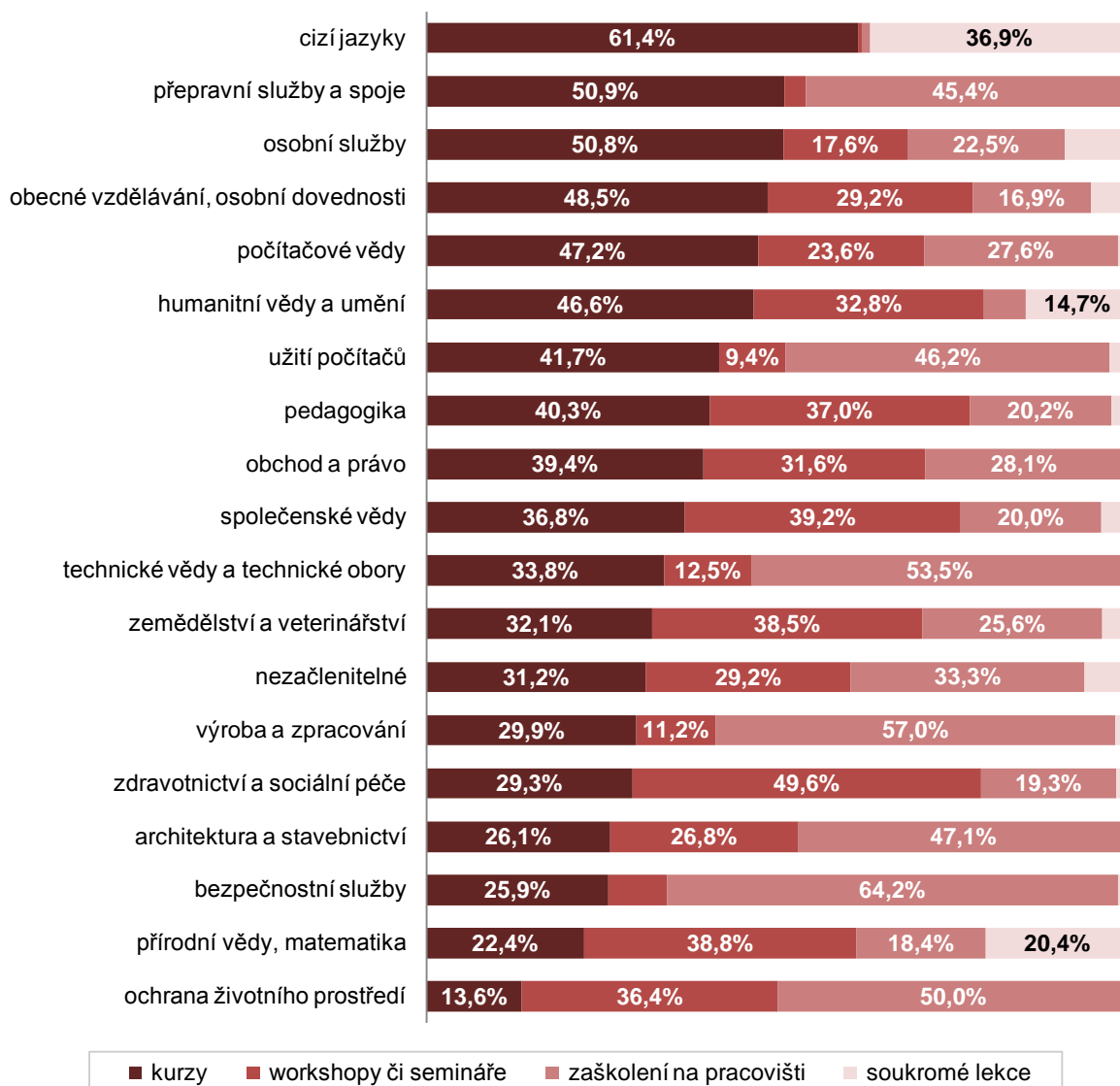
Pozn.: z aktivit neformálního vzdělávání, respondenti 18 - 69 let

Zaměříme-li se pouze na absolvované aktivity, je možné shnout, že lidé se nejčastěji do neformálního vzdělávání zapojují, aby zlepšili své jazykové schopnosti, znalosti v oblasti obchodu a práva, v technických vědách a oborech a ve zdravotnictví a sociální péči, dále aby zlepšili svou uživatelskou znalost počítače. Jak je však zřejmé z grafu 2.2, oblasti zájmu realizované v rámci neformálního

vzdělávání se poměrně významně liší dle pohlaví studujícího. Muži se nejčastěji vzdělávali v technických vědách a oborech (až 20% všech aktivit neformálního vzdělávání mužů), následováno zlepšováním jazykových schopností (14% aktivit) a vzděláváním v oboru přepravní služby a spoje (12% aktivit). Ženy oproti tomu preferovaly vzdělávání v cizích jazycích (19% aktivit), následované vzděláváním v oborech obchod a právo (17% aktivit) a zdravotnictví a sociální péče (17% aktivit).

S oblastí studia úzce souvisí způsob realizace neformálního vzdělávání, který odpovídá nabízeným možnostem či standardům typickým pro studovanou tematiku. Z grafu 2.3, zachycujícího rozdělení jednotlivých typů neformálního vzdělávání napříč studovanými okruhy, je patrná pestrost složení neformálních aktivit zjišťovaná napříč jednotlivými oblastmi vzdělávání.

Graf 2.3. Oblasti neformálního vzdělávání dle formy vzdělávání

Pozn.: aktivity neformálního vzdělávání, 18 – 69 let, upozornění na nízký počet pozorování v kategorii ochrana životního prostředí.

Kurzy jsou nejtypičtější formou realizace studia *cizích jazyků*. V této oblasti vzdělávání bylo 61,4% aktivit realizováno formou jazykových kurzů, jenž nabízí relativně pestrou škálu specializovaných studijních

programů odstupňovaných podle míry vstupního zvládnutí studovaného jazyka. Z časových (či jiných) důvodů jsou jazyky z 36,9% rozvíjeny také prostřednictvím soukromých lekcí. Účastníci se mohou setkávat s rodilými mluvčími, mohou vytvářet individuální studijní plány nebo konverzovat ve zvolených tématech.

Další oblastí s kurzem jakožto převažující formou vzdělávání jsou *přepravní služby a spoje*. Pro tuto skupinu jsou typické aktivity související s manipulací, provozem či údržbou strojového zařízení. Nejrozšířenější vzdělávací činnosti v dané skupině odpovídají programům směřujícím k získání či obnovení určitého typu řidičského či uživatelského oprávnění. Mohou to být programy na řízení standardních dopravních prostředků či specializované programy zaměřené na obsluhu např. manipulačních vozíků, jeřábů či jiných strojů. Výuka často probíhá v souladu s platnými předpisy zakotvenými v platných zákonech, vyhláškách či normách. Relativně vysoký podíl (36,9%) vzdělávacích aktivit v oblasti přepravních služeb a spojů byl realizován také formou zaškolování na pracovišti. Jednalo se o obsluhu nejrůznějších specifických strojových zařízení, jakými jsou např. jeřáby, rypadla, vysokozdvizné vozíky, manipulátory, trolejbusy apod.

Poslední skupinou neformálních vzdělávacích aktivit, v níž (s 50,8%) převažovaly kurzy, jsou *osobní služby*. Tato kategorie zahrnuje širokou škálu relativně heterogenních činností, mezi nimiž tematicky převládají aktivity zaměřené na péči o tělo a vzhled (kosmetické či kadeřnické činnosti), pohybové aktivity (jóga, potápění, aerobic, fitness, střelba), přípravy pokrmů či nápojů. 22,5% aktivit ve skupině se odehrálo formou zaškolování v práci a v 17,6% byly organizovány jako workshopy či semináře.

V pořadí čtvrtou skupinou s vysokým (48,5%) podílem kurzů byly aktivity týkající se *obecného vzdělávání a osobních dovedností*. V převažující míře se jednalo o vzdělávání směřující k rozvoji či osvojování technik zvládnutí specificky náročných situací vyžadujících komunikační či sociálně-psychologické kompetence. V konkrétnější rovině mohlo jít o aktivity rozvíjející schopnost asertivního vystupování, zvládnutí stresu, práce v kolektivu/týmu apod. Nemalý podíl aktivit byl v dané kategorii uskutečněn jinými vzdělávacími formami. 29,2% aktivit obecného vzdělávání a osobních dovedností proběhlo ve sledovaném období formou workshopů či seminářů, 16,9% bylo poskytováno zaměstnavatelem ve formě zaškolování v práci.

Dvě tematicky blízké skupiny vzdělávacích aktivit s vysokým zastoupením kurzů zpřístupňovaly znalosti, kompetence a dovednosti týkající se výpočetních či informačních technologií. Obě skupiny aktivit se z hlediska svého obsahu částečně překrývají. Od aktivit spadajících do oblasti *počítačových věd* lze očekávat náplň přesahující běžné uživatelské znalosti. Na rozdíl od aktivit, které byly zařazeny do oblasti *užití počítačů* a které jsou častěji zaměřeny na užívání standardního komerčního kancelářského softwaru² či obecnější uživatelské dovednosti, jsou aktivity počítačových věd orientovány spíše na osvojování programovacích jazyků, používání úzce profilovaných softwarů, apod. Odlišným těžištěm obou

² Vedle standardního kancelářského softwaru se jednalo také o specifický firemní či odvětvový software, jehož ovládnutí nevyžadovalo znalosti programování či pokročilé uživatelské znalosti počítače.

skupin aktivit odpovídá také rozložení jednotlivých typů vzdělávání. Počítačové vědy byly častěji realizovány formou kurzů (47,2%) a workshopů či seminářů (23,6%). Užití počítačů bylo naopak relativně častěji realizováno formou zaškolování na pracovišti (46,2%).

Mezilehlá kategorie s označením *humanitní vědy a umění* seskupuje širokou škálu tvůrčích či performativních uměleckých činností či odborných teoretických studií. Stejně jako v předcházejících kategoriích, také zde byly (se 46,6%) zdaleka nejvíce zastoupeny aktivity probíhající formou kurzů. V performativní rovině se často jednalo např. o kurzy herectví či tance. V oblasti tvůrčích činností byly často vyučovány výtvarné techniky, techniky zpracovávání fotografií či počítačová grafika. Relativně vysoký podíl (32,8%) humanitních a uměleckých aktivit proběhl formou workshopů či seminářů. Z hlediska složení se jednalo o teoretičtější či odborně pokročilejší činnosti. 14,7% aktivit v dané kategorii proběhlo formou soukromých lekcí, nejčastěji scénických či performativních činností zahrnujících hru na hudební nástroje, tanec či zpěv.

Mezi kategorie probíhající převážně skupinově s relativně srovnatelným zastoupením jednotlivých forem vzdělávání patří pedagogika, obchod a právo a společenské vědy. Ve skupině aktivit spadajících pod souhrnné označení *pedagogika* byly nejčastěji studovány techniky, dovednosti či znalosti týkající se výchovy a vzdělávání. Účastníci si mohli osvojit obecné základy vzdělávání či specifické techniky zvládání určitých skupin. Neformální vzdělávací aktivity zaměřené na pedagogické činnosti probíhaly ze 40,3% formou kurzů a 37% formou workshopů či seminářů.

Aktivity seskupené do kategorie *obchod a právo* představovaly po jazycích druhou nejčastěji studovanou oblast neformálního vzdělávání. Obsahově se nejčastěji jednalo o aktivity předávající poznatky uplatnitelné v obchodním styku, firemních procesech, finančních transakcích apod. Účastníci se jejich prostřednictvím seznamovali s aktuálními právními předpisy, daňovou soustavou, účetními a obchodními standardy, pojišťovnictvím či rozvíjeli své manažerské kompetence. Studium spadající do právní či obchodní problematiky bylo ze 39,4% realizováno formou kurzů, ze 31,6% se jednalo o workshopy či semináře a z 28,1% zaškolování na pracovištích.

Třetí skupina s relativně srovnatelným rozdělením forem vzdělávání se týkala *společenských věd*. Svým složením se do jisté míry překrývala s předcházejícími dvěma skupinami. Opět se jednalo o pestrou sestavu nejrůznějších ekonomických činností prolínajícími se s osvojováním psychologických či komunikačních kompetencí. Mezi formami s 39,2% převládaly workshopy či semináře, ze 36,8% se jednalo o kurzy a z 20% o zaškolování na pracovišti.

Relativně široce byly v rámci některých skupin zastoupeny též aktivity mající formu **zaškolování na pracovišti**. Jedná se především o oblasti činností kategorizované jako bezpečnostní služby, výroba a zpracování, technické vědy a technické obory, ochrana životního prostředí, architektura a stavebnictví či (již zmíněné) užití počítačů a přepravní služby a spoje. Mezi neformálními vzdělávacími aktivitami ze skupiny *bezpečnostních služeb* bylo formou zaškolování na pracovišti realizováno až 64,2% aktivit.

Jednalo se nejčastěji o vzdělávání obecně zvyšující bezpečnost práce při výkonu povolání³, dále o aktivity spojené s ostrahou, zachováváním veřejného pořádku, ochranou majetku či zdraví osob.

Široká skupina vzdělávacích aktivit probíhajících formou zaškolování na pracovišti se týkala činností spojených s *výrobou a zpracováním*. Do této skupiny bylo obecně řazeno vzdělávání související s rukodělnou (kusovou) či průmyslovou (masovou) produkcí. Významné množství z 57% aktivit probíhajících formou zaškolování v práci směřovalo v této tematické skupině k seznámení či ovládnutí určité technologie či bezpečné a účinné manipulaci se strojním vybavením.

Srovnatelně významný podíl získalo vzdělávání formou zaškolování na pracovišti také ve skupině *technické vědy a technické obory*. Jedná se o vnitřně silně heterogenní skupinu odborných (teoretických či praktických) vzdělávacích činností obecně svázaných s určitou výrobní technologií či technologií služby, manipulaci s novým nářadím, obsluhou či údržbou strojů a přístrojů, apod. Zaškolování na pracovišti obsáhlo 53,5% aktivit v této kategorii, zatímco kurzy reprezentují 38,8%.

³ Školení však muselo přímo souviset s náplní práce zaměstnance.

2.4. Pracově orientované neformální vzdělávání

V předchozí části textu byly popsány jednotlivé oblasti neformálního vzdělávání. V dané souvislosti byly blíže specifikovány také vzdělávací činnosti, jimiž lidé v průběhu 12 sledovaných měsíců procházeli, ať už při nástupu do nového zaměstnání či rekvalifikacích, při rozšiřování svých znalostí a kompetencí nebo ve snaze dostat požadavkům zaměstnavatelů a standardům vztahujícím se k výkonu vybraného povolání. Významná část aktivit neformálního vzdělávání, kterých se lidé ve zjišťovaném období účastnili, tedy často souvisela s výdělečnou (pracovní) činností. Neformální vzdělávání bylo nepřehlédnutelnou součástí nárazových snah či dlouhodobě realizovaných strategií zlepšování postavení v práci či zvyšování vlastní konkurenceschopnosti v prostředí srovnatelně orientovaných aktérů. Účast na profesním vzdělávání⁴ byla z perspektivy zaměstnanců volena s ohledem na zachování či zlepšení postavení v práci či zvýšení vlastní konkurenceschopnosti na trhu práce.

V rámci šetření AES byla od respondentů zjišťována motivace, jakou ke svému vzdělávání měli. U každé šetřené aktivity neformálního vzdělávání účastníci šetření uváděli, zda je k absolvování tohoto vzdělávání vedly převážně pracovní či převážně soukromé (mimopracovní) důvody. Pracově orientované neformální vzdělávání bylo přitom definováno jako „činnost směřující k získávání znalostí a osvojování dovedností využitelných především v zaměstnání při plnění pracovních úkolů“.

2.4.1. Účast v pracově orientovaném neformálním vzdělávání

Tabulka 2.2 zachycuje procentuální podíl osob, které se v posledních 12 měsících před dotazováním účastnily alespoň jedné neformální vzdělávací aktivity převážně z pracovních důvodů. Na základě relativních četností lze říci, že v souvislosti se zaměstnáním se v České republice vzdělávalo celkem 25,6% osob v rozmezí 18 a 69 let. Účast na pracově orientovaném neformálním vzdělávání pouze velmi mírně převažovala u mužů, a to o 3,2 procentního bodu. Stejně jako v případě neformálního vzdělávání jako celku stoupala míra účasti v pracovním neformálním vzdělávání v souvislosti s nejvyšším dosaženým vzděláním. Podíl vysokoškoláků vzdělávajících se v souvislosti s výkonem svého povolání dosáhl 45,8%, čímž více než sedminásobně přesáhl účast osob s nejvýše základním vzděláním. Lidé s úplným středoškolským vzděláním procházeli pracově orientovaným neformálním vzděláváním ve 29,9% případů. U vyučených osob klesla účast ve srovnání s držiteli maturitních vysvědčení o 11 procentních bodů.

Míra participace na neformálním vzděláváním souvisejícím s pracovním výkonem se nutně odvíjela od aktuálního postavení na trhu práce. Nejčastěji se ve sledované věkové skupině v rozmezí 18 až 69 let vzdělávali ekonomicky aktivní lidé, kteří v daném období vykonávali výdělečnou činnost na plný či částečný úvazek. Míra účasti na neformálním vzděláváním představovala v dané skupině 38,4%.

Tabulka 2.2. Účast v pracově orientovaném neformálním vzděláváním celkem a dle pohlaví

%

⁴ Slovní spojení „profesní vzdělávání“, „vzdělávání z pracovních důvodů“ či „pracově orientované/motivované vzdělávání“ jsou v rámci této kapitoly užívána jako synonyma a to bez ohledu na jejich konotace či vymezení v jiných publikacích věnujících se srovnatelné tématice.

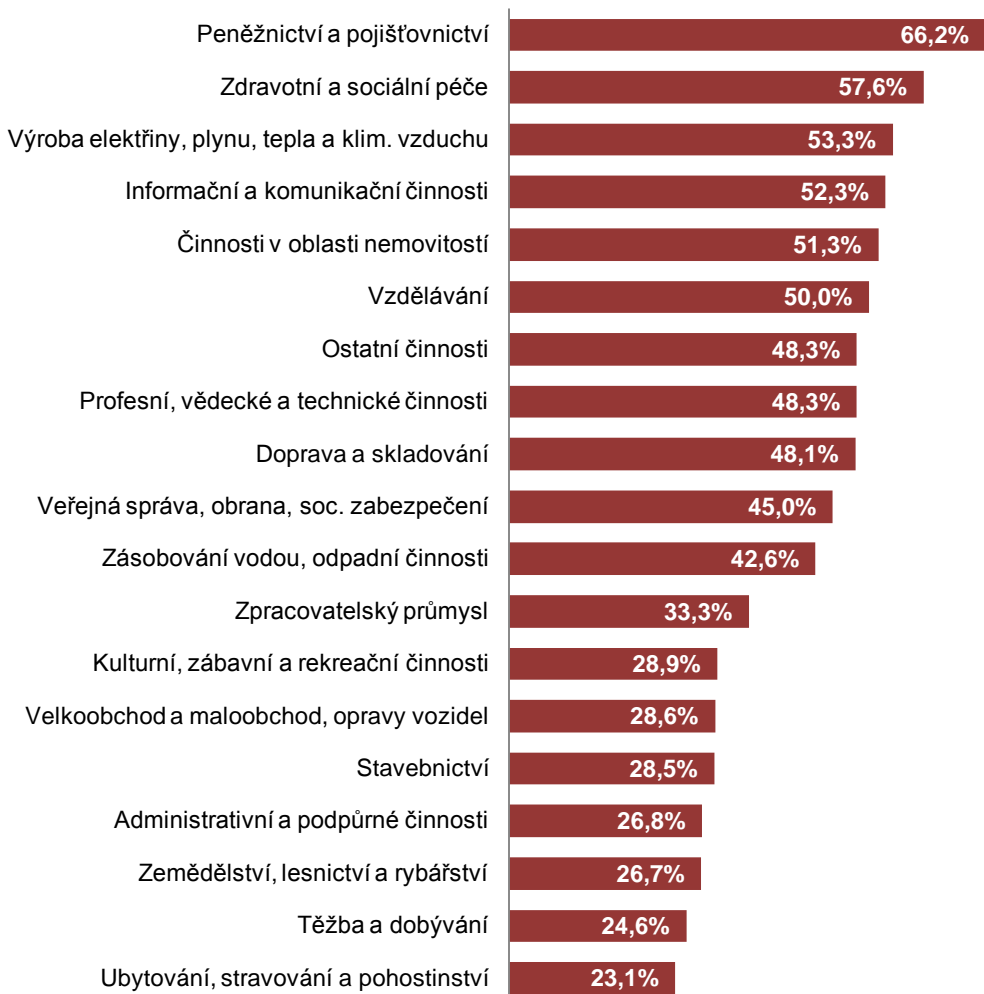
	účast v pracovně orientovaném neformálním vzdělávání		
	celkem	muži	ženy
celkem	25,6	27,2	24,0
<i>podle věku</i>			
18-24	15,4	15,7	15,1
25-34	32,5	36,1	28,6
35-44	35,5	37,1	33,9
45-54	34,4	32,3	36,4
55-64	15,5	18,0	13,4
65-69	2,1	2,4	1,9
<i>podle vzdělání</i>			
základní	6,3	7,2	5,6
střední bez maturity	18,9	22,0	14,4
střední s maturitou	29,9	31,0	29,1
vyšší odborné a vysokoškolské	45,8	45,8	45,8
<i>podle ekonomického postavení</i>			
pracující	38,4	36,6	40,9
nezaměstnaní	13,5	9,2	17,4
studující	4,0	3,3	4,8
ve starobním důchodu	1,2	0,8	1,5
v invalidním důchodu	3,0	3,4	2,5
na rodičovské dovolené/v domácnosti	5,4	.	5,5
<i>podle stupně urbanizace</i>			
hustě osídlená oblast	28,3	29,8	26,9
středně osídlená oblast	26,6	26,9	26,2
řídce osídlená oblast	22,7	25,6	19,7
<i>podle účasti</i>			
ve formálním vzdělávání	13,8	12,1	15,6
v informálním učení	36,9	37,5	36,2

Pozn.: řádková procenta. 18 – 69 let. Nedostatek pozorování v kategorii muži na rodičovské dovolené/v domácnosti. Mezi účastníky neformálního vzdělávání z pracovních důvodů byly zahrnuty osoby, které uvedly, že se účastnily alespoň jedné neformální vzdělávací aktivity převážně z pracovních důvodů.

Snaha zvyšovat svou kvalifikaci, doplňovat své znalosti či rozšiřovat kompetence v souvislosti s pracovním uplatněním se projevila také mezi ekonomicky aktivními osobami, jež ve sledovaném období nevykonávaly placenou výdělečnou činnost. Mezi nezaměstnanými dosáhla míra účasti na neformálním vzdělávání 13,5%, přičemž účast nezaměstnaných žen převyšovala účast mužů o 8,2 procentního bodu. Nejnižší míra účasti byla zaznamenána mezi ekonomicky neaktivními - studujícími či osobami pobírajícími starobní nebo invalidní důchod. Míra účasti na neformálním vzdělávání z pracovních důvodů nepřesahovala v těchto skupinách 4%.

Participace v neformálním vzdělávání mezi pracujícími vykazuje ve sledovaném období nestejně rozdělení v jednotlivých odvětvích ekonomických činností.

Graf 2.4. Účast pracujících v pracovně orientovaném vzdělávání dle odvětví činnosti

Pozn.: Pracující osoby 18 - 69 let. Upozornění na nízký počet pozorování v kategorii Činnosti v oblasti nemovitostí. Mezi účastníky neformálního vzdělávání z pracovních důvodů byly zahrnuty osoby, které uvedly, že se účastnily alespoň jedné neformální vzdělávací aktivity převážně z pracovních důvodů.

Relativně nejvyšší podíl osob, které se účastnily alespoň jedné neformální vzdělávací aktivity, připadl na povolání vztahující se k *peněžnictví a pojišťovnictví*. V této skupině se vzdělávalo 66,2% osob. Mírně nadpoloviční většina osob se vzdělávala také ve v oblastech *zdravotnictví a sociální péče* (57,6%), *výroby a rozvodu elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu* (53,3%), *informačních a komunikačních činností* (52,3%) či *nemovitostí* (51,3%). Naopak relativně slabá míra účasti připadla na pracovníky v oblastech *ubytování, stravování a pohostinství* (23,1%), *těžby a dobývání* (24,6%), *zemědělství, lesnictví a rybářství* (26,7%) *administrativních či podpůrných činností* (26,8%).

Účast v neformálním vzdělávání probíhající v souvislosti s pracovním zařazením či podnikáním přirozeně souvisela s povahou vykonávané činnosti, stupněm její složitosti, rozsahem úkolů a mírou nezávislosti a odpovědnosti pracovníka. Vzděláváním se jednotlivci často vyrovnávají s dynamickým rozvojem uplatňovaných postupů a technik, používaných strojů, přístrojů, nástrojů, softwarů, norem apod.

Graf 2.5 vykresluje míru účasti na neformálním vzdělávání z perspektivy hlavních tříd zaměstnání. Jednotlivé třídy tvoří kvazi hierarchicky uspořádanou strukturu odlišující jednotlivé skupiny podle stupně složitosti pracovních úkonů, vzdělanostních či kvalifikačních požadavků.

Uspořádání zobrazovaných hodnot v zásadě zachovává předpoklad rostoucí míry participace na neformálním vzdělávání ve vztahu ke složitosti vykonávané pracovní činnosti. Nejvyšší podíl osob vzdělávajících se ve sledovaném období z pracovních důvodů je zřejmý ve třídách *specialistů* (56,6%) a *zákonodárců a řídicích pracovníků* (54,5%). Lidé vykonávající činnosti spadající do těchto skupin zpravidla realizují úkoly zahrnující řešení komplexních problémů vyžadujících rozsáhlé dovednosti a znalosti v příslušném oboru. Jejich kvalifikace často odpovídá vyšším stupňům vzdělání⁵, přičemž od nich lze očekávat vysokou míru gramotnosti a rozvinuté komunikační schopnosti.

Graf 2.5. Účast pracujících v pracovně orientovaném neformálním vzdělávání dle hlavních tříd zaměstnání

Pozn.: pracující osoby 18 - 69 let. Mezi účastníky neformálního vzdělávání z pracovních důvodů byly zahrnuty osoby, které uvedly, že se účastnily alespoň jedné neformální vzdělávací aktivity převážně z pracovních důvodů.

Relativně vysoká účast - kolem 50%, byla zachycena také ve třídě *technických a odborných pracovníků*.

Tato skupina patří z hlediska formálního vzdělání rovněž mezi kvalifikovanější⁶. Složitost pracovních činností a úroveň dovedností je v jejím případě v mnoha situacích srovnatelná s třídou zákonodárců a

⁵ Podíl osob s minimálně středoškolským vzděláním zakončeným maturitní zkouškou byl mezi zákonodárci a řídicími pracovníky 89,5%. Podíl vysokoškoláků či absolventů vyšších odborných škol byl 47%. Třída specialistů byla z 98,9% složena z osob s minimálně středoškolským vzděláním s maturitou. Podíl vysokoškoláků a absolventů vyšších odborných škol dosáhl 78,7%.

⁶ Podíl osob s minimálně středoškolským vzděláním zahrnoval 90,5% osob. Podíl vysokoškoláků a osob s vyšším odborným vzděláním představoval 24,8%.

řídících pracovníků. Zahnuje komplikovanější technické a praktické úkoly vyžadující hlubší znalost řešené problematiky.

Navazující hlavní třídy zaměstnání, vyjma pomocných a nekvalifikovaných pracovníků, se vyznačují celkově nižší úrovní dovedností než první tři výše zmíněné skupiny, nezbytným předpokladem jejich výkonu je však, mimo jiné, stále schopnost porozumět komplexním informacím. Vybraný rozsah tříd zahrnuje mnohá zaměstnání vyžadující pokročilou gramotnost, komunikační dovednosti či manuální zručnost. Pracovní náplň je obvykle spojena s obsluhou, údržbou či opravami strojů či elektronických zařízení, řízením motorových vozidel, zpracováváním, uchováváním, či uspořádáváním informací a dokumentů. Vzdělanostní struktura, stejně jako míra účasti je v daném seskupení relativně heterogenní. Zatímco třída úředníků atakuje mírou participace na neformálním vzdělávání hranici 50%, ostatní skupiny (*obsluha strojů a zařízení, montéři, pracovníci ve službách a prodeji, řemeslníci a opraváři, kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství*) relativně zaostávají⁷.

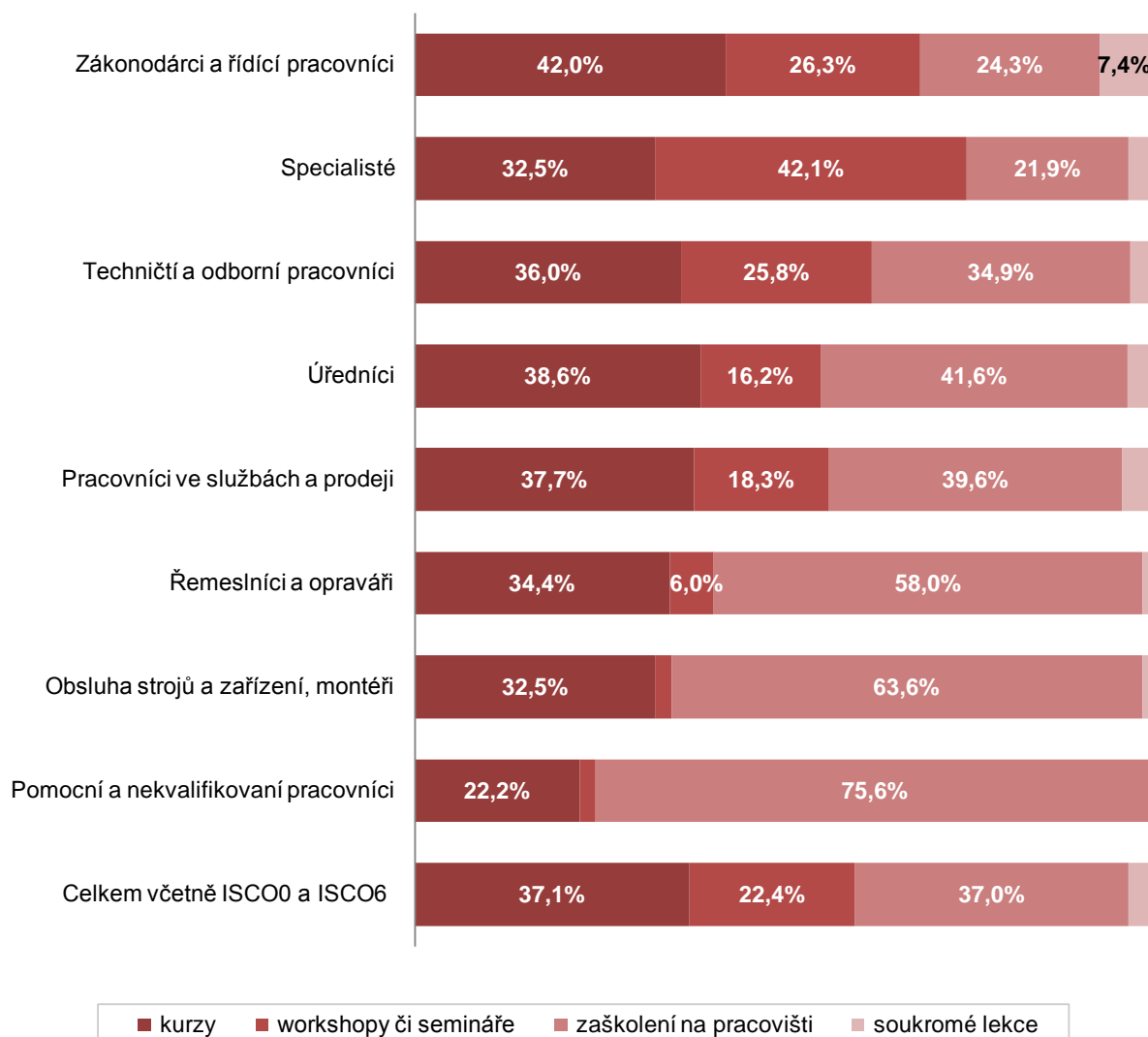
Nejnižší účast na pracovně orientovaném neformálním vzdělávání byla zachycena ve třídě shlukující *pomocné a nekvalifikované pracovníky*. Účastí na daném způsobu vzdělávání v této zaměstnanecké třídě prošlo pouhých 11,2% osob. Z hlediska míry složitosti práce a úrovně dovedností⁸ se jedná o nejméně náročné pracovní činnosti vykonávané obvykle formou fyzické a manuální práce. Pracovní úkony obvykle zahrnují jednoduché rutinní činnosti usnadněné jednoduchými ručními či elektrickými nástroji. Pracovní činnost vykonávaná v dané třídě zahrnuje např. úklidové a čistící práce, jednoduchou manipulaci s materiálem, třídění, sběr ovoce a zeleniny, apod.

Rozložení pracovně orientovaných neformálních vzdělávacích aktivit dle formy vzdělávání ukazuje, že srovnatelný počet aktivit, jichž se respondenti ve sledovaném období účastnili, probíhal formou kurzů a zaškolování na pracovišti. Obě formy vzdělávání získaly shodných 37%. Menší část všech pracovně orientovaných aktivit (22,3%) byla realizována formou workshopů či seminářů a pouze 3,6% proběhlo formou soukromých lekcí.

⁷ Pro úplnost je nutné doplnit, že kvalifikační struktura měřená nejvyšším stupněm dosaženého vzdělání se mezi třídou úředníků a ostatními vybranými třídami významně liší. Zatímco mezi úředníky získalo maturitní vysvědčení 83,3% osob a 13,7 dosáhlo terciárního stupně vzdělání, v ostatních srovnávaných třídách byl nejvyšší souhrnný podíl středoškoláků s maturitou, vysokoškoláků a osob s vyšším odborným vzděláním 43,9% (mezi pracovníky ve službách a prodeji).

⁸ Vzdělanostní struktura je v rámci této třídy nejvíce vychýlena směrem k nižším formálním vzdělanostním stupňům. 88,3% osob vykonávajících pomocné a nekvalifikované práce dosáhla nejvýše středoškolského vzdělání bez maturity, přičemž 35% ukončilo nejvýše základní vzdělání.

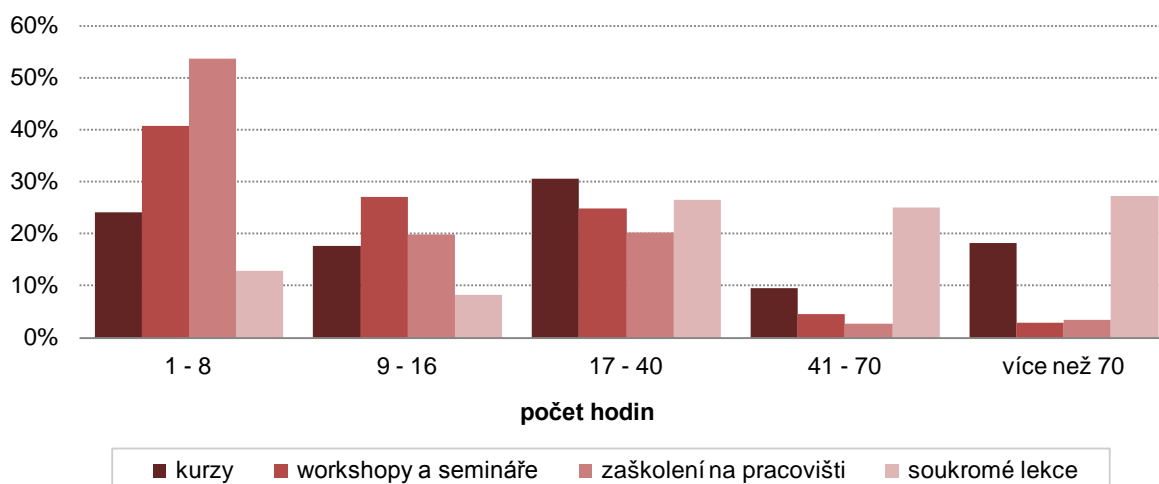
Graf 2.6. Pracovně orientované neformální vzdělávání dle hlavní třídy zaměstnání a formy vzdělávání

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání pracujících. 18 – 69 let. Kategorie Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství (ISCO 06) nebyla zahrnuta z důvodu nedostatečného počtu pozorování. Celkové shrnutí zahrnuje též třídu Zaměstnanci v ozbrojených silách (ISCO 0).

Zastoupení rozlišovaných forem pracovně orientovaného neformálního vzdělávání se však podle jednotlivých tříd zaměstnání výrazně lišilo. Specialisté se ze všech srovnávaných tříd vzdělávali nejčastěji účastí na workshopech či seminářích. V této skupině proběhlo formou workshopů či seminářů více (42,1%) aktivit než prostřednictvím kurzů (32,5%). S klesajícím podílem workshopů a seminářů rostl zejména podíl vzdělávání, které probíhalo formou zaškolování na pracovišti, které u tříd manuálních zaměstnání (zejména řemeslníků a opravářů, obsluhy strojů a zařízení či montérů a pomocných a nekvalifikovaných pracovníků) zcela převládlo. V poslední zmiňované třídě proběhlo formou zaškolování na pracovišti 75,6% aktivit. Jak je zřejmé z grafu 2.7, zaškolení na pracovišti se, podobně jako pracovně orientované workshopy a semináře, vyznačují krátkou dobou trvání.

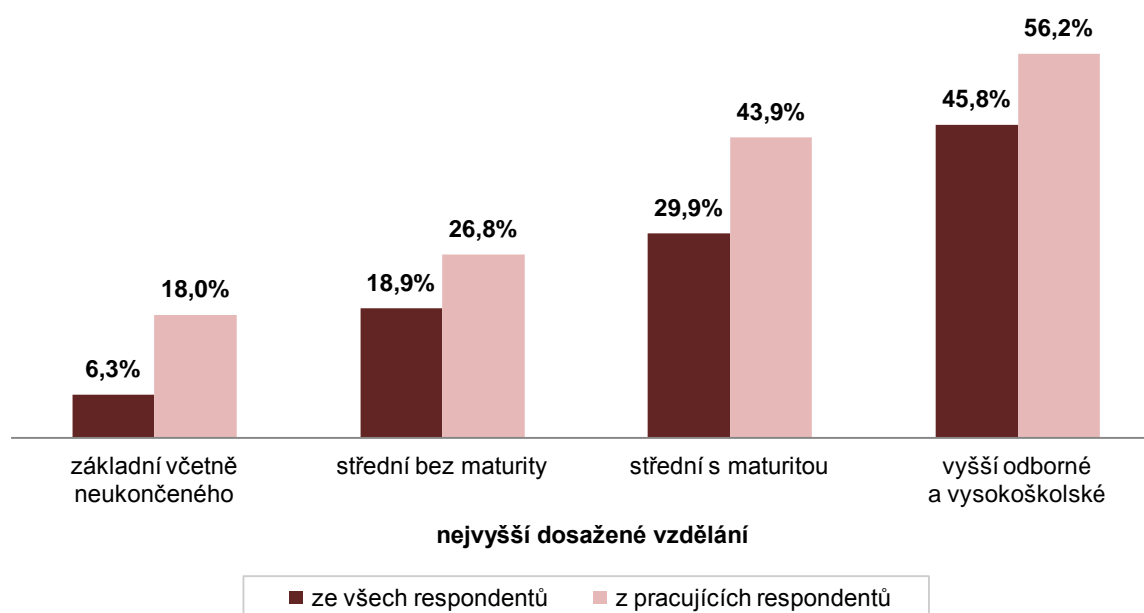
Graf 2.7. Délka trvání pracovně orientovaného vzdělávání dle formy vzdělávání

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání, 18 – 69 let.

Srovnáním skupin vytvořených na základě třídy a odvětví činnosti zaměstnání byly v předcházející části popsány rozdíly v mírách participace osob na pracovně orientovaném vzdělávání. Souvisejícím faktorem, který ovlivňuje (či přímo zpřístupňuje) zapojení jedince do dalšího (neformálního) vzdělávání je stupeň nejvyššího dosaženého (formálního) vzdělání. Graf 2.8 ukazuje, že společně s rostoucím nejvyšším dosaženým vzděláním narůstá též zastoupení osob, které se v souvislosti se svým zaměstnáním dále vzdělávají.

Graf 2.8. Účast v pracovně orientovaném neformálním vzdělávání dle nejvyššího dosaženého vzdělání

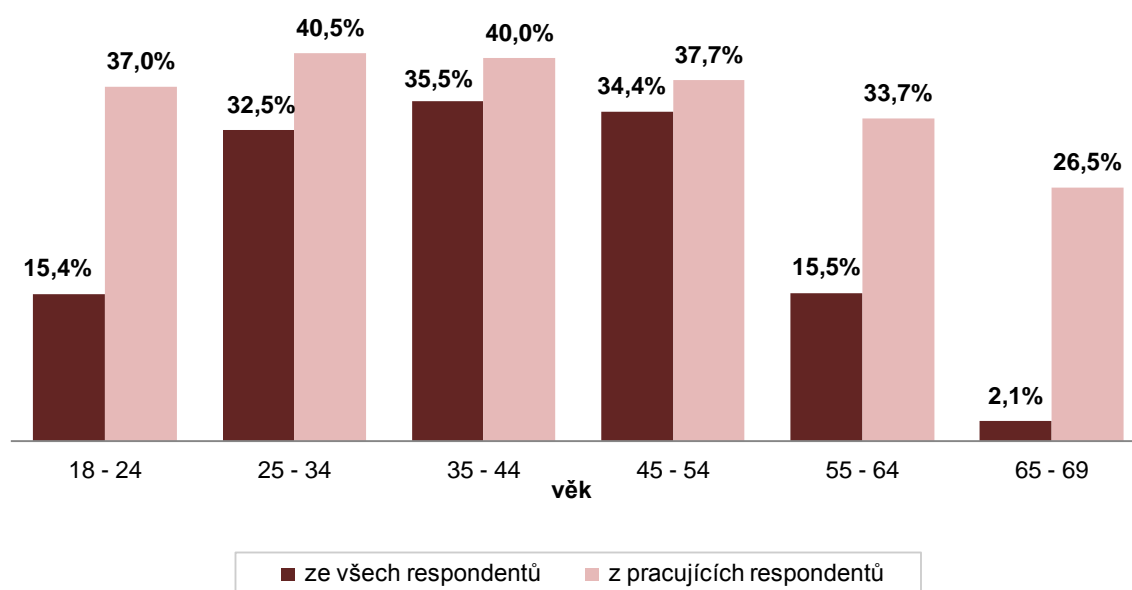

Pozn.: respondenti 18 – 69 let. Mezi účastníky neformálního vzdělávání z pracovních důvodů byly zahrnuty osoby, které uvedly, že se účastnily alespoň jedné neformální vzdělávací aktivity převážně z pracovních důvodů.

Zatímco mezi lidmi s nejvýše základním vzděláním se vzdělávání z pracovních důvodů (ať už jedné či více aktivit) účastnilo 6,3%, mezi vyučenými to bylo již 18,9% a mezi lidmi s úplným středoškolským vzděláním o dalších 11 procentních bodů více. Nejvyšší účast na neformálních vzdělávacích činnostech byla zaznamenána u vysokoškolsky vzdělaných osob, které se v souvislosti s prací vzdělávaly v téměř polovině případů. Nárůst participace na neformálních vzdělávacích aktivitách spojených s výdělečnou činností je logický. Na jedné straně odráží požadavky a nároky spojené s přípravou na povolání a výkonem již probíhajících pracovních činností. Na druhé straně pramení z celkově odlišných profesních orientací a vzdělanostních aspirací jednotlivých vzdělanostních skupin. V souvislosti s optimálním či očekávaným pracovním výkonem je vzdělávání potřebou, která buď napomáhá v odstraňování nesouladu mezi vlastními kompetencemi a požadavky artikulovanými trhem práce, nebo umožňuje překonávat překážky ekonomických subjektů na cestě k vyšší konkurenceschopnosti na odvětvových trzích.

Řada významných okolností povzbuzujících či odrazujících jednotlivé skupiny aktérů k participaci na neformálním vzdělávání z pracovních důvodů nepůsobí v průběhu života a jeho jednotlivých fází se stejnou intenzitou. Požadavky pracovního trhu či zaměstnavatelů jsou přirozeně artikulovány v souvislosti s podmínkami plynoucími z výkonu aktuálního povolání, což nutně znevýhodňuje či přímo vylučuje osoby, které se na svůj první vstup na pracovní trh stále připravují či osoby, které ho ze zdravotních důvodů opustily. První případ se týká především spodních věkových kohort, jež jsou ve zvýšené míře zapojeny do aktivit souvisejících s prvotním formálním vzděláváním. V druhém případě se jedná zejména o osoby v post-produktivním věku, které opustily trh práce.

Graf 2.9. Účast v pracovně orientovaném neformálním vzdělávání dle věku

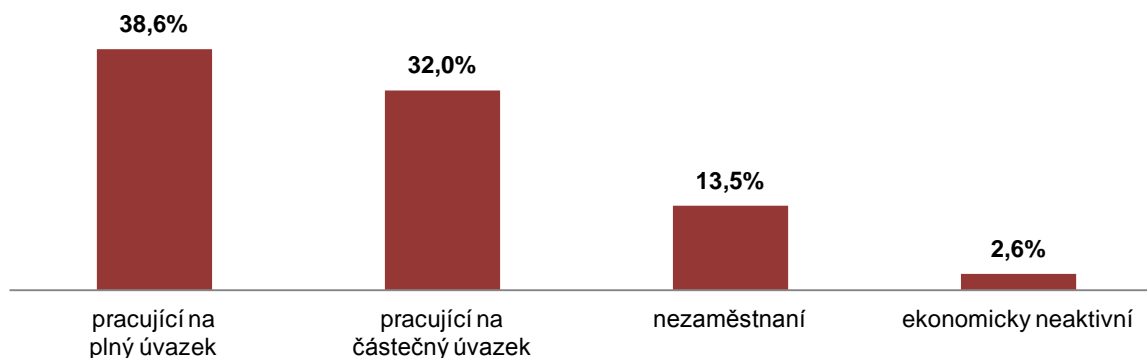
Pozn.: respondenti 18 – 69 let. Mezi účastníky neformálního vzdělávání z pracovních důvodů byly zahrnuty osoby, které uvedly, že se účastnily alespoň jedné neformální vzdělávací aktivity převážně z pracovních důvodů.

Z grafu 2.9 je zřetelný relativně intenzivní nárůst osob participujících na pracovně orientovaných vzdělávacích aktivitách, ke kterému dochází zejména v průběhu druhé poloviny třetí dekády života. Mezi osobami v rozmezí 18 a 24 let věku se z pracovních důvodů vzdělávalo 15,4 % osob ve skupině, zatímco u 25 až 34letých vzrostl jejich podíl na dvojnásobek. Je zde patrný přirozený proces typický pro celé období mladší dospělosti, v jehož průběhu se završuje pozvolný, relativně masivní odliv studentů od prvotního vzdělávání vstupujících na trh práce. Mezi 35. a 54. rokem je účast na profesním vzdělávání relativně vysoká a pohybuje se stabilně v rozmezí 30 až 40%, což je podmíněno zejména vysokým zapojením osob v dané fázi produkčního věku do ekonomických aktivit. Procento pracujících zde neklesá pod 75 %. Sestup účasti nabírá na intenzitě až v druhé polovině starší dospělosti. Účast na pracovně orientovaném vzdělávání klesá a kopíruje přirozenou přípravu na opouštění pracovního trhu a pracovního života.

Vývoj participace na pracovním vzdělávání zachycený pouze u pracujících osob vykazuje výrazně plošší trajektorii. Potřeba vzdělávání z pracovních důvodů odráží aktuální pracovní náplň či potřeby zaměstnavatele, čímž se spíše odvíjí od aktuálního ekonomického postavení jednotlivce než od jeho věku či životní fáze. Přestože i mezi pracujícími je se zvyšujícím se věkem patrný pokles účasti v pracovně orientovaném neformálním vzdělávání, tento není nijak strmý. I v nejvyšší sledované věkové kategorii 65 – 69 let se pracovně orientovaného neformálního vzdělávání účastnil ještě více než každý čtvrtý pracující.

Ekonomické postavení je z hlediska participace osob na pracovně orientovaném vzdělávání beze sporu neklíčovějším předpokladem. V zásadě zachycuje (byť v hrubých črtech) podstatně odlišné polohy jednotlivých skupin ve vztahu k ekonomické činnosti a pracovnímu trhu. Graf 2.10 ukazuje, že nejbližší měly k pracovně orientovanému vzdělávání osoby, které v průběhu zjišťovaného období vykonávaly závislou či nezávislou výdělečnou činnost. Alespoň jednou vzdělávací aktivitou z pracovních důvodů zde prošlo 38,6% osob pracujících na plný úvazek. Participace osob s pružnějšími formami pracovních úvazků či kratší než plnou pracovní dobou se 32% lehce zaostávala.

Graf 2.10. Účast v pracovně orientovaném neformálním vzdělávání dle ekonomického postavení

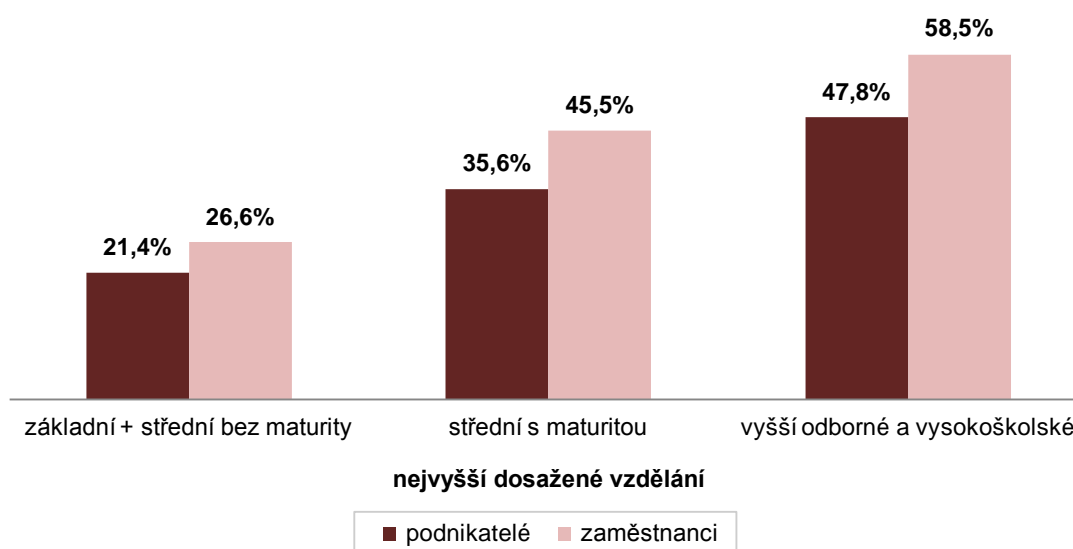

Pozn.: Respondenti 18 – 69 let. Mezi účastníky neformálního vzdělávání z pracovních důvodů byly zahrnuty osoby, které uvedly, že se účastnily alespoň jedné vzdělávací aktivity převážně z pracovních důvodů.

Pracovně orientované vzdělávání bývá v převažující míře realizováno v souvztažnosti s aktuálními či očekávanými požadavky souvisejícími s představou optimálního výkonu organizace, profese, činnosti či pozice. Jednotlivci a ekonomické subjekty prostřednictvím investic do vzdělávání reagují na nároky, možnosti a potřeby plynoucí ze situace na trhu práce, v odvětvových trzích či v oblasti rozvoje výrobních prostředků. Adaptují se trendům v oblasti řízení a organizace práce, technologického vývoje v oblasti výroby a služeb. Osvojují si aktuální pravidla hry zakotvená v platné legislativě. Zaměstnavatelé na mezery v oblasti lidských zdrojů reagují rozvíjením patřičných příležitostí doplňujících kompetence, znalosti či dovednosti. Oslovují své zaměstnance a usnadňují, doporučují či nařizují jejich účast na vybraných vzdělávacích aktivitách.

Samostatně výdělečné osoby volí profesně vzdělávací aktivity často samy s ohledem na své aktuální potřeby, čímž přímo reagují na tlaky či signály přicházející ze strany jejich zákazníků či sledovaného odvětví.

Graf 2.11. Účast v pracovně orientovaném neformálním vzdělávání dle postavení v zaměstnání a dosaženého vzdělání

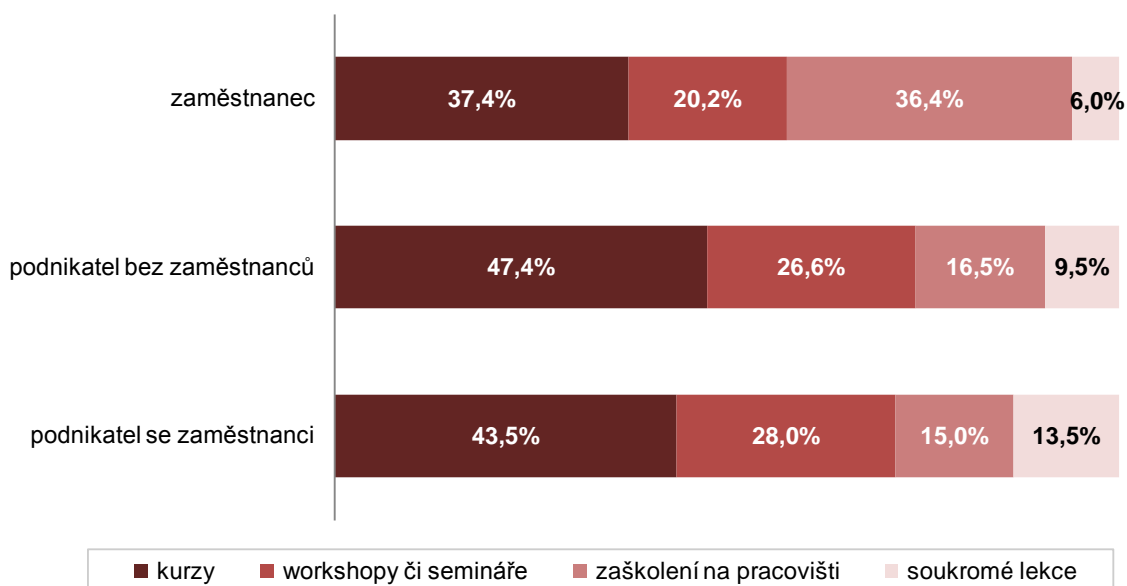
Pozn.: pracující respondenti 18 – 69 let. Mezi účastníky neformálního vzdělávání z pracovních důvodů byly zahrnuty osoby, které uvedly, že se účastnily alespoň jedné vzdělávací aktivity převážně z pracovních důvodů.

Z rozdělení v grafu 2.11 je patrné, že účast na profesním vzdělávání, srovnáme-li zaměstnance a podnikatele, vykazuje mírný převis vzdělávajících se ve prospěch zaměstnanců. Nerovnoměrné zapojení obou skupin zůstává relativně konzistentní napříč všemi vybranými vzdělanostními kategoriemi. Vodítkem k částečnému objasnění vzniklé diskrepance může být graf 2.12, který předkládá podrobnější členění vykonávaných profesních aktivit na úrovni jednotlivých forem vzdělávání. Zastoupení jednotlivých forem aktivit mezi pracovně orientovanými aktivitami u jednotlivých skupin naznačuje, že odlišné míry účasti na profesním vzdělávání mohou souviset s celkově rozdílnými vzdělávacími strategiemi zaměstnanců a podnikatelů. Pozice zaměstnanců je svázána s povahou vykonávané činnosti a obsahem pracovní smlouvy. Je zatížena vyšší mírou závislosti. Zaměstnanec usilující o zachování či zlepšení své pracovní pozice častěji volí své profesní vzdělávací aktivity

s ohledem na očekávání, požadavky a nároky svého zaměstnavatele. Vzdělává se častěji tam, kde jsou pro to zaměstnavatelem vytvořeny optimální podmínky (materiální či organizační zázemí, popř. časový prostor).

Vzdělávací strategie podnikatelů odráží jejich vyšší autonomii plynoucí z postavení v zaměstnání. Pakliže vzdělávání přímo nenařizuje legislativa upravující výkon jejich profese, je konečnou instancí sám podnikatel, kdo zvažuje svou účast na profesním vzdělávání. Odvrácenou stranou autonomie je v daném směru vyšší odkázanost podnikatele na externí poskytovatele vzdělávacích aktivit na jedné straně a nutnost hradit náklady spojené s vlastním vzděláváním z vlastních prostředků na straně druhé. Profesně vzdělávací aktivity zaměstnanců probíhají z více než 36% formou zaškolení či instruktáží na pracovišti, čímž převyšují více než dvakrát zastoupení aktivit stejného typu u podnikatelů. Podnikatelé se naopak častěji vzdělávali prostřednictvím kurzů, soukromých lekcí a workshopů či seminářů.

Graf 2.12. Pracovně orientované neformální vzdělávání dle formy vzdělávání a postavení v zaměstnání

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit pracujících, 18 – 69 let.

Zapojení ostatních skupin osob do pracovně orientovaného vzdělávání (viz graf 2.10) bylo ve sledovaném období výrazně nižší, srovnáváme-li je s ekonomicky aktivními osobami, potažmo osobami vykonávajícími výdělečnou činnost. Mezi nezaměstnanými prošlo profesně orientovanou vzdělávací aktivitou pouhých 13,5%. Přihlédnutím k velmi nízkému počtu respondentů v dané skupině je problematické upřesnit specifičnost jejího složení, ať už z hlediska povahy vykonávaných aktivit či socioekonomických charakteristik respondentů. Zdaleka nejnižší účast na vzdělávání v souvislosti s prací byla zaznamenána mezi ekonomicky neaktivními osobami, u nichž účast na pracovním vzdělávání nedosahovala ani 3%. Přistoupíme-li k podrobnějšímu popisu složení skupiny dle převažujícího ekonomického statusu, nezdá se nízká participace příliš překvapující. Z 51,8% se jednalo o osoby, které v uvedeném období pobíraly starobní důchod. Dalších 22,5 % byli studenti v průměrném věku 21 let připravující se s nejvyšší pravděpodobností na své budoucí povolání

účastí na prvotním vzdělávání. Z 10,2% se jednalo osoby v invalidním důchodu a z 15,1 % byly zastoupeny osoby v domácnosti. Zjednodušeně řečeno, jednalo se o skupinu složenou z osob, které na pracovní trh buď dosud nevstoupily, nebo ho na nějaký čas opustily, či z něj byly (nejčastěji v souvislosti se svým zdravotním stavem či věkem) vyloučené.

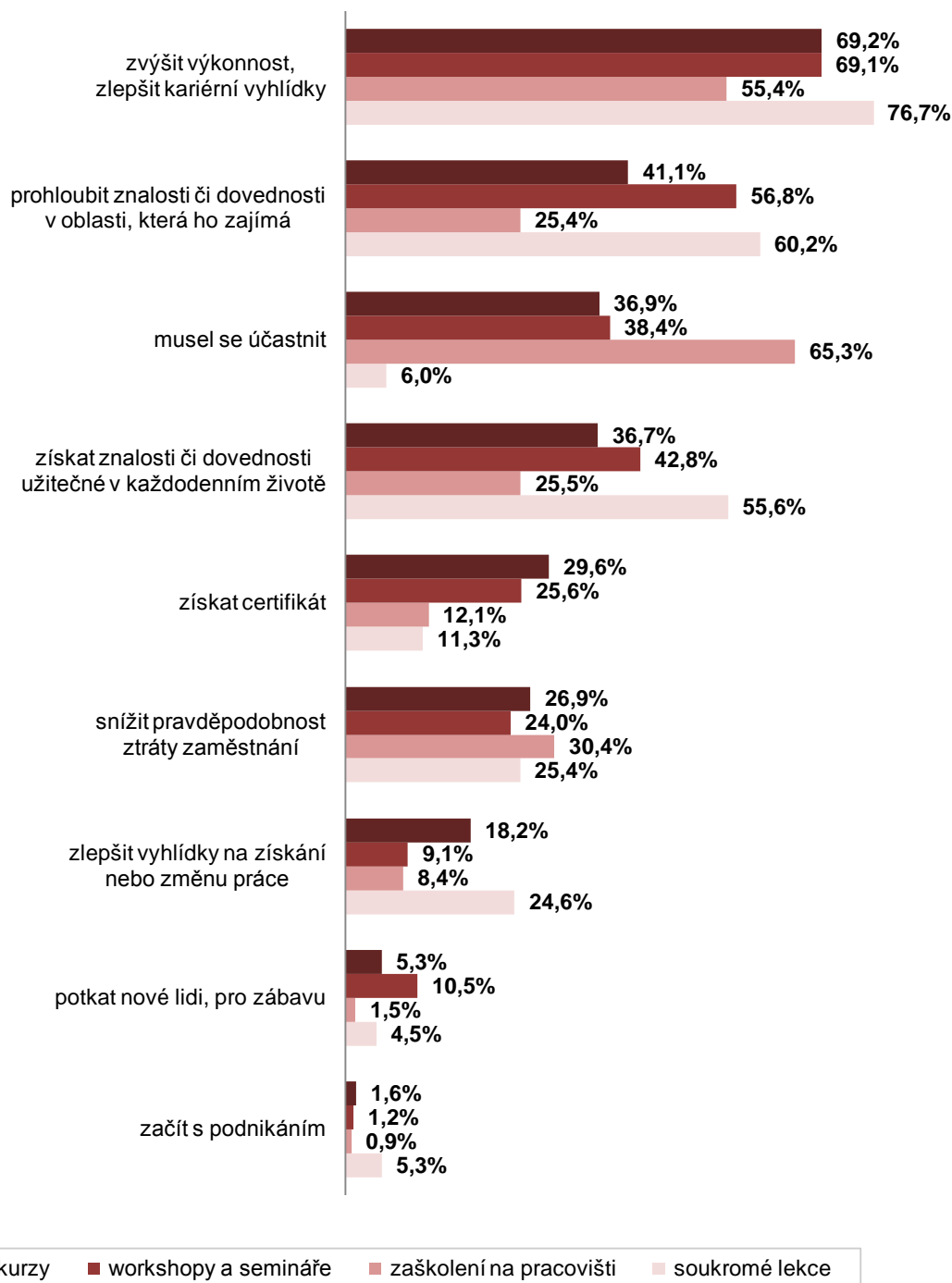
2.4.2. Motivace k pracovním orientovanému neformálnímu vzdělávání

Hovoříme-li o vzdělávacích aktivitách (jednorázových školeních či dlouhodobějších vzdělávacích procesech), máme tím na mysli činnosti, v nichž se mísí, sjednocují či střetávají zájmy a potřeby jednotlivců se zájmy a očekáváními jiných (blízkých či vzdálených) aktérů. Rozhodování předcházející a doprovázející každou vzdělávací aktivitu je tedy reflexivním procesem propojujícím individuální motivy a cíle s požadavky, potřebami a zájmy artikulovanými prostřednictvím širších společenských vazeb, smluv a členství. Neformální profesně vzdělávací aktivity nejsou v daném směru výjimkou. Stejně jako u ostatních vzdělávacích aktivit jsou také v jejich průběhu sdružovány pozitivní procesy seberealizace s negativními procesy podřizování či vyhovování. Zjišťování motivů vykonávání jednotlivých neformálních vzdělávacích aktivit bylo zakotveno také v šetření AES. V dané souvislosti bylo využito celkem devíti indikátorů, které mapovaly vnitřní i vnější motivy profesního vzdělávání.

Graf 2.13 zachycuje rozložení zjišťovaných motivů podle jednotlivých profesních vzdělávacích aktivit s ohledem na formu, jakou byly realizovány. Pokud bychom se drželi perspektivy upřednostňující diference mezi jednotlivými režimy vzdělávání, mohli bychom vysledovat relativně konzistentní odlišnosti vykazované aktivitami vykonávanými formou zaškolování v práci a soukromými lekcemi. Obě formy mohou představovat určité typizované protipóly. Soukromé lekce častěji souvisí s interními či autonomními motivy. V pouhých 6% z nich byla účast spojená s nějakou povinností. Naopak v 60,2% byla jejich náplň v souladu se zájmy účastníků. V 55,6% byly dovednosti a znalosti získané prostřednictvím lekcí využitelné také v každodenním mimopracovním životě respondentů. Profesně vzdělávací aktivity probíhající formou zaškolování v práci jsou z hlediska struktury motivací orientovány relativně opačně. Účast byla v 65,3 % z nich motivována snahami vyrovnat se s nějakým vnějším tlakem či vyhovět nějakému nařízení. Náplň těchto aktivit se v 74,6% míjela se zájmy účastníků a pouhým 25,4 % z nich přinášela znalosti a dovednosti využitelné v mimopracovním životě. Přestože respondenti hodnotili aktivity probíhající formou zaškolování spíše jako nezajímavé, výkonnostně za ostatními formami nezaostávají tak výrazně, jak by se mohlo zdát, přihlédneme-li k tomu, že u 55,4% z nich respondenti očekávali zvýšení výkonnosti a zlepšení kariérních vyhlídek.

Srovnávání relativních četností u workshopů či seminářů a kurzů nenabízí podobně protikladné výsledky, jaké byly popsány u zaškolování v práci a soukromých lekcí. Obě formy vzdělávání dosahují u většiny měřených indikátorů relativně srovnatelných hodnot.

Graf 2.13. Motivace k účasti v pracovně orientovaném neformálním vzdělávání dle formy studia

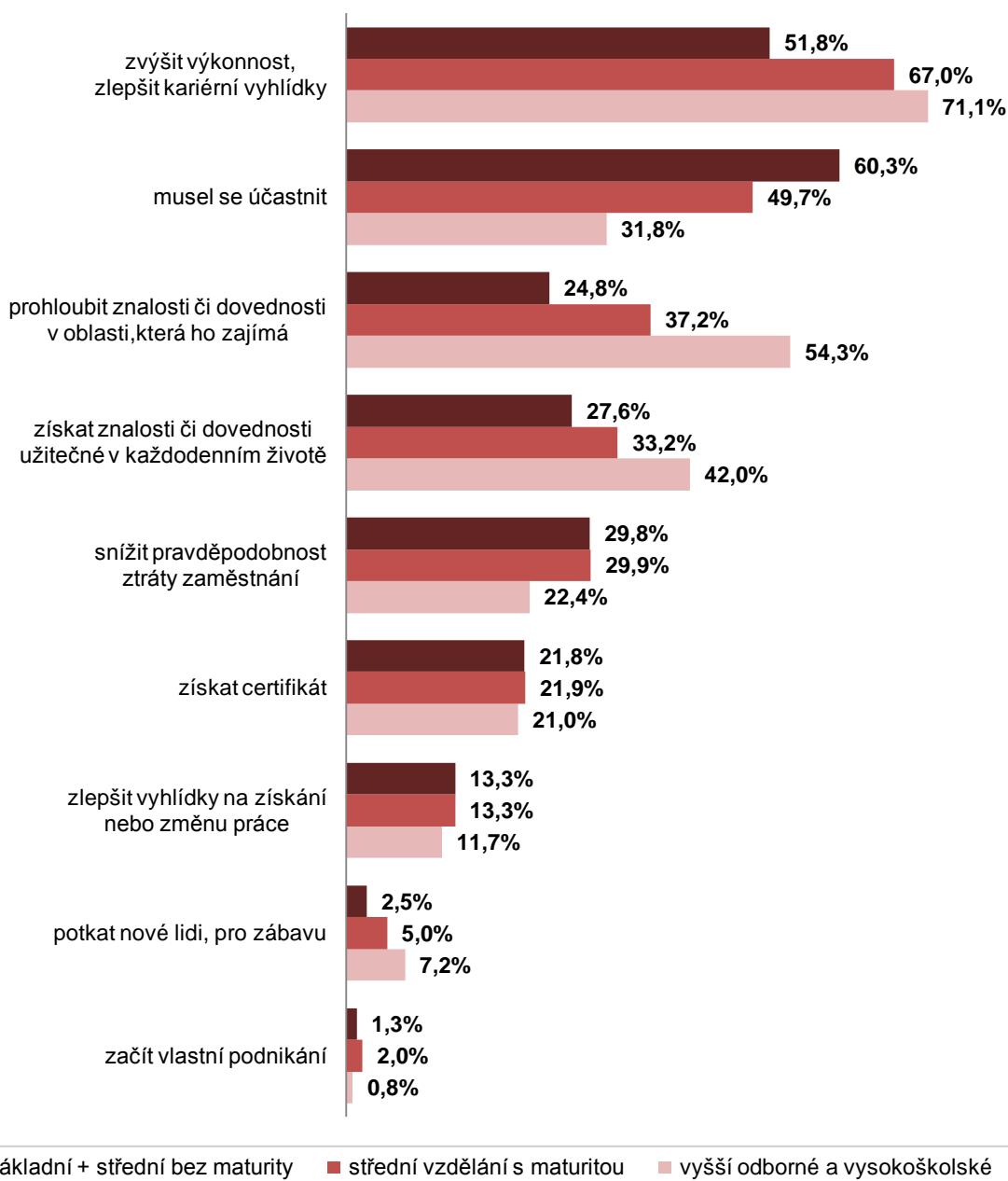

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání. 18 – 69 let. Více možných odpovědí.

Nejčastěji uváděným motivem účasti je u workshopů, seminářů a kurzů (stejně jako u předcházejících forem vzdělávání, probíhajících převážně z pracovních důvodů) vidina vyšší výkonnosti v práci a uspokojivějšího kariérního rozvoje. U profesně vzdělávacích aktivit probíhajících formou kurzů, workshopů či seminářů se tato očekávání týkala více než 69% aktivit. Podstatným motivem účasti na workshopech či seminářích a kurzech bylo získávání nových znalostí a dovedností využitelných také

v mimopracovním životě. Zatímco v kurzech se lidé vzdělávali za účelem prohloubení znalostí a dovedností prostřednictvím 41,1% aktivit, mezi workshopy a semináři to bylo 56,8%. Snaha rozšířit znalosti a dovednosti využitelné také v každodenním životě se dotýkala 36,7% kurzů a 42,8% workshopů a seminářů. Neznamena to však, že by vzdělávání probíhalo zcela dobrovolně. Povinnost účastnit se sehrála svou roli ve 38,4% profesních vzdělávacích aktivit vykonávaných formou workshopů či seminářů a 36,9% kurzů.

Graf 2.14. Motivace k účasti v pracovně orientovaném neformálním vzdělávání dle nejvyššího dosaženého vzdělání

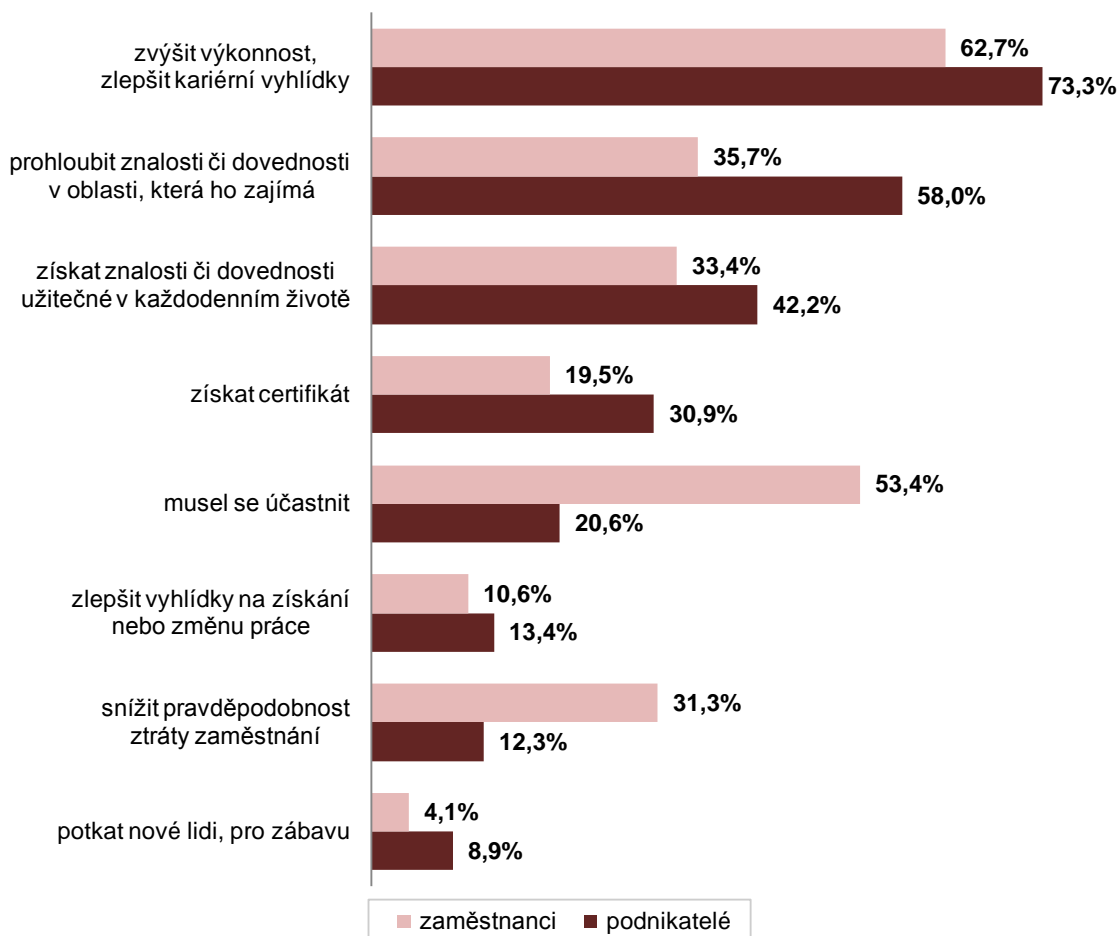
Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání. 18 – 69 let. Více možných odpovědí.

U osob s vyšším odborným vzděláním a vysokoškoláků byla nejčastějším motivem k účasti v pracovním neformálním vzdělávání výkonostní či kariérní očekávání. 71,1% pracovním neformálních aktivit souviselo u dané vzdělanostní skupiny se snahou zvyšovat svůj pracovní potenciál a posilovat své šance na postup směrem k atraktivnějším pozicím v zaměstnání. Více než polovina aktivit navíc přesahovala svým obsahem či předmětem vzdělávací činnosti úzký prostor pracovního života. U 54,3 % aktivit vysokoškolsky vzdělaní respondenti zvažovali účast s ohledem na osobní rozvoj v oblastech, které je zajímaly. U 42% jejich účastníci získávali znalosti a dovednosti využitelné v každodenním životě. Profesní vzdělávání osob s vyšším odborným a vysokoškolským vzděláním bylo ve srovnání s ostatními vzdělanostními skupinami nejméně zatíženo snahami snižovat rizika spojená se ztrátou zaměstnání. U 22,4% aktivit respondenti vypovídali přímo o snižování pravděpodobnosti ztráty zaměstnání. V 31,8 % byla tato rizika tlumena nepřímou vyhovováním a plněním nějaké povinnosti.

Mezi profesními aktivitami nejnižší klasifikované vzdělanostní skupiny je rozdělení jednotlivých motivů účasti (srovnáme-li je s rozdělením u skupiny s terciárním vzděláním) relativně opačné. Lidé se základním vzděláním, popř. vyučení, byli při volbě svých profesně-vzdělávacích aktivit nejčastěji stimulováni vnějším tlakem. Účast na téměř dvou třetinách (60,3 %) jejich aktivit tak byla spojena s dostáváním nějaké povinnosti. Kariérní a výkonostní motivy mezi profesně-vzdělávacími aktivitami méně kvalifikovaných osob relativně zaostávaly. Z hlediska jejich zastoupení (s 51,8%) je lze umístit až na druhé místo. Využitelnost znalostí a dovedností získaných v průběhu vzdělávacích aktivit vykonávaných převážně z pracovních důvodů také ve sféře mimopracovního života byla u osob se základním vzděláním, popř. vyučených relativně omezená. Pouhá čtvrtina (24,8%) jejich pracovním neformálního vzdělávání souvisela s prohlubováním znalostí a dovedností, jež by členové dané vzdělanostní skupiny osobně považovali za zajímavé. Pouhých 27,6% aktivit respondentům přineslo znalosti a dovednosti využitelné v jejich každodenním životě.

Motivace spojené s účastí na neformálním vzdělávání vykazují odlišné zastoupení nejen v rámci vzdělávání realizovaným představiteli různých vzdělanostních skupin. Důvody k zapojení souvisí také s postavením osob v rámci výkonu jejich hlavního zaměstnání. Jak naznačuje graf 2.15, zaměstnanci i podnikatelé byli v převažujícím počtu pracovním neformálních aktivit motivováni snahou získat dovednosti a znalosti usnadňující výkon jejich povolání a urychlující či umožňující jejich další kariérní rozvoj. Zastoupení tohoto nejčetnějšího motivu se mezi oběma skupinami liší o 10,6% ve prospěch podnikatelů. K významné diskrepanci mezi motivačními strukturami zachycenými v obou skupinách dochází u druhého nejrozšířenějšího důvodu účasti. Zatímco v 58% profesních aktivit podnikatelé rozvíjeli dovednosti a získávali znalosti v oblastech, které je zajímaly, aktivity zaměstnanců sloužily ke stejnému účelu v 35,7 % případů.

Graf 2.15. Motivace k účasti v pracovně orientovaném neformálním vzdělávání dle postavení v zaměstnání

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit pracujících. 18 – 69 let. Více možných odpovědí.

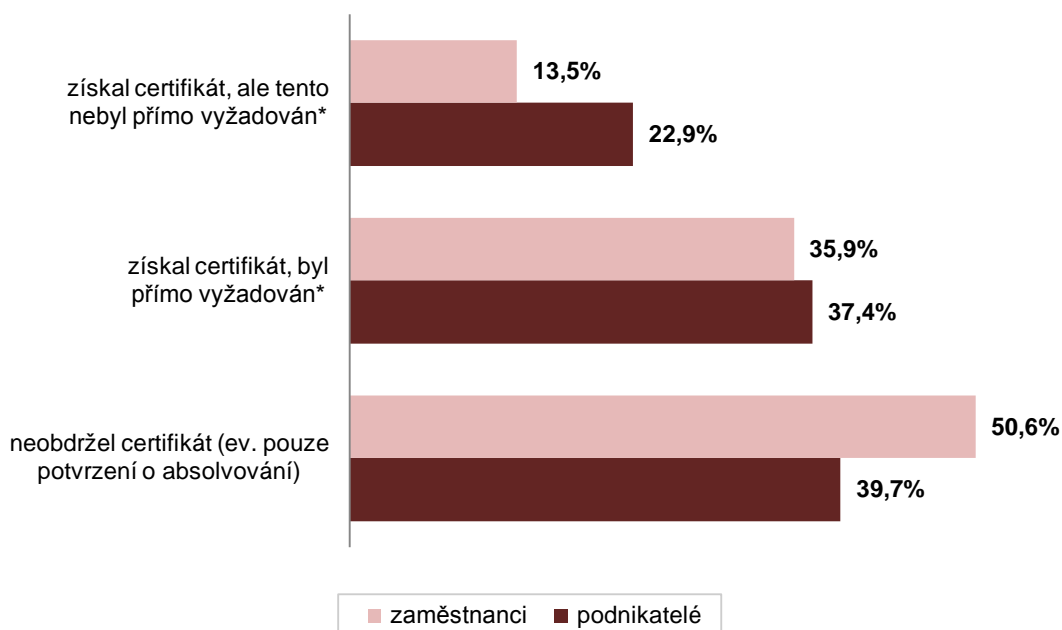
Ukazuje se, že účast zaměstnanců byla v relativně zvýšené míře motivována externě. Závazky vůči dalším aktérům sehrály svou roli u 53,4% profesních aktivit zaměstnanců, což je více než 2,5krát více než u podnikatelů. V tomto bodě je nutné mít na paměti, že autonomie zaměstnanců byla (na rozdíl od podnikatelů) spíše omezena povahou jejich závazků vůči svým zaměstnavatelům. Jejich pracovně-vzdělávací aktivity souvisely ve 31,3% případů s úsilím udržet si svou stávající pracovní pozici, zatímco mezi podnikateli sehrála tato snaha roli u 12,3% aktivit.

Nezanedbatelným důvodem, jehož zastoupení se mezi aktivitami zaměstnanců a podnikatelů relativně lišilo, byla snaha získat v průběhu či po skončení vzdělávací činnosti nějaké formální osvědčení či potvrzení stvrzující účast aktéra na vzdělávání. Získání certifikátu jakožto důvod účasti se častěji objevovalo mezi neformálními profesními aktivitami podnikatelů, mezi nimiž se týkalo 30,9% aktivit. Podíl aktivit motivovaných získáním osvědčení/certifikátu na profesních aktivitách zaměstnanců činil 19,5%.

Graf 2.16 zobrazuje zastoupení neformálních profesně-vzdělávacích aktivit, u nichž bylo vyžadováno nějaké formální potvrzení o jejich absolvování. Zastoupení aktivit, jejichž certifikace byla očekávána či nařizována externími aktéry, se u podnikatelů a zaměstnanců příliš nelišilo. Často se jednalo o profesní vzdělávací aktivity, jejichž absolvování podmiňovalo výkon daného povolání či zaměstnání. Mezi

pracovně orientovanými aktivitami zaměstnanců se tento vnější požadavek dotýkal 35,9% aktivit, u vzdělávání podnikatelů pak 37,4% aktivit. Porovnáme-li vzdělávání obou skupin prostřednictvím ostatních odpovědí, vidíme, že 22,9% neformálních profesně-vzdělávacích aktivit podnikatelů souviselo se získáním certifikátu, který nebyl přímo vyžadován externími subjekty. Podnikatelé v daném směru předčili zaměstnance, jejichž profesní vzdělávání souviselo s jejich osobními motivy v 13,5% aktivit. Pracovně orientovanému vzdělávání zaměstnanců mírně (s 50,6%) dominovaly vzdělávací aktivity, jejichž zakončení bylo doprovázeno nejvýše potvrzením jejich účasti.

Graf 2.16. Certifikace pracovně orientovaného neformálního vzdělávání dle postavení v zaměstnání

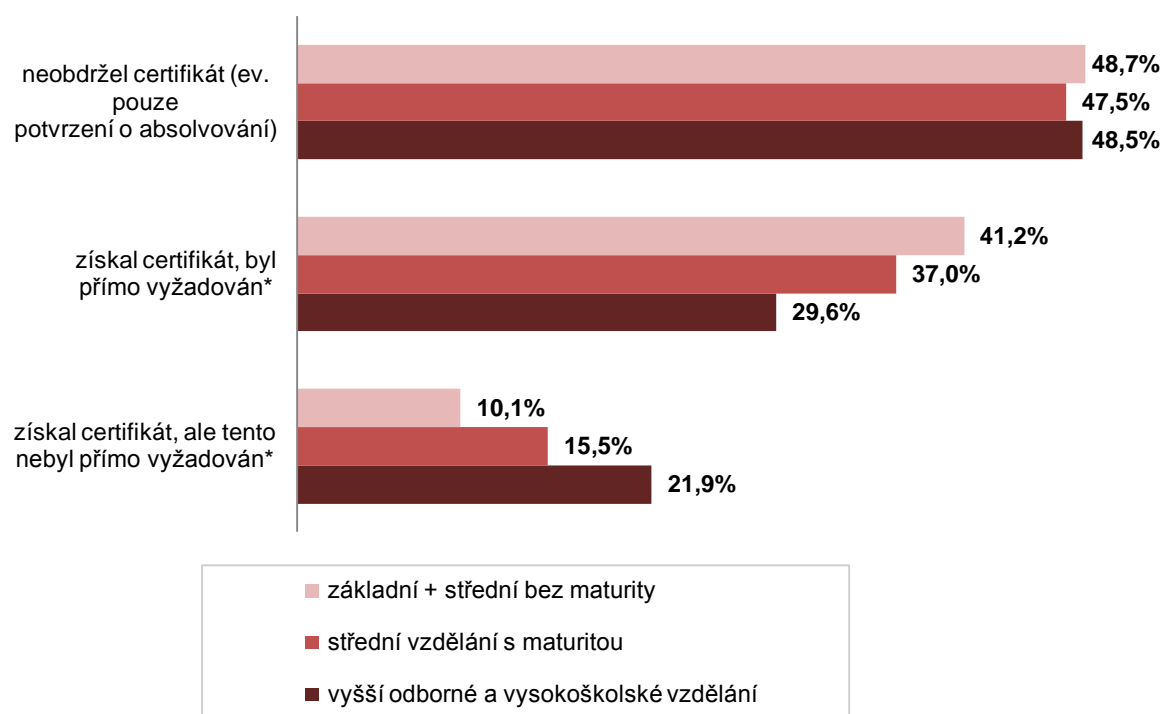

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání pracujících 18 – 69 let.

* osvědčení mohlo být vyžadováno zaměstnavatelem, profesním sdružením či zákonem pro vykonávání současného nebo plánovaného zaměstnání/profese.

Způsob zakončení pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání se lišil také podle vzdělanostních skupin. S rostoucím dosaženým (formálním) vzděláním narůstalo zastoupení „vnitřně motivovaných“ certifikovaných aktivit, nesouvisejících přímo s požadavky kladenými na účastníka ze strany zaměstnavatele či jiného externího aktéra. Mezi profesně-vzdělávacími aktivitami vysokoškoláků představovaly více než pětinu (21,5%) aktivit. U osob s úplným středoškolským vzděláním klesl jejich podíl na 15,5%, přičemž mezi lidmi se základním vzděláním, popř. vyučenými zahrnoval 10,1% profesně-vzdělávacích neformálních aktivit. V opačném směru se mezi vzdělanostními skupinami lišilo zastoupení certifikovaných aktivit, jež naopak přímo souvisely se závazky vůči ostatním aktérům obklopujícím účastníka. Nejvyššího zastoupení si aktivity, jejichž účast byla vyžadována (zaměstnavateli, úřady, apod.), získaly mezi profesně-vzdělávacími neformálními aktivitami osob se základním vzděláním, popř. vyučených, mezi nimiž představovaly 41,2% aktivit. Se vzrůstajícím formálním vzděláním jejich podíl klesal a to na nejnižší hodnotu 29,6% vysokoškoláků.

**Graf 2.17. Certifikace pracovně orientovaného neformálního vzdělávání
dle nejvyššího dosaženého vzdělání**

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání. 18 – 69 let.

* osvědčení mohlo být vyžadováno zaměstnavatelem, profesním sdružením či zákonem pro vykonávání současného nebo plánovaného zaměstnání/profese.

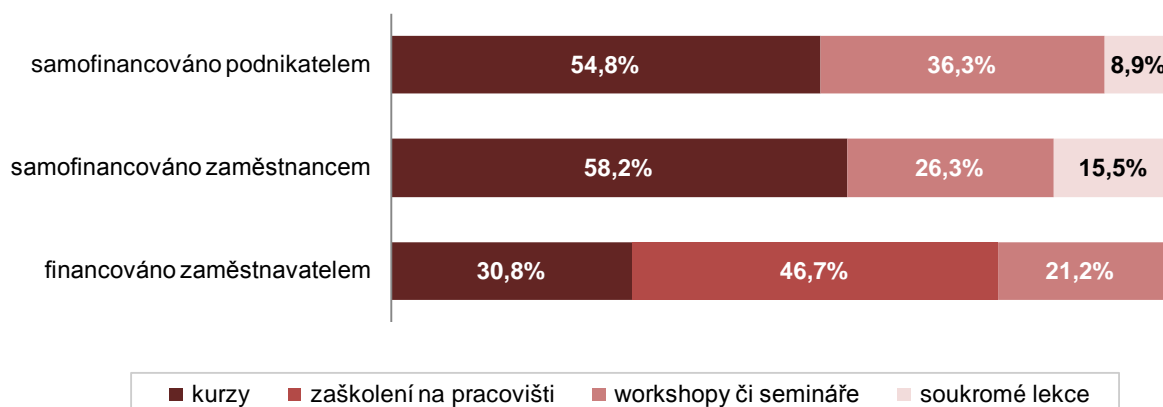
2.4.3. Financování pracovně orientovaného neformálního vzdělávání

Hrazení nákladů pracovně orientovaného neformálního vzdělávání bylo nejčastěji realizováno třemi způsoby v závislosti na tom, zda se jednalo o vzdělávání zaměstnanců či podnikatelů:

- vzdělávání si financovali (zcela či částečně) sami zaměstnanci
- vzdělávání zaměstnancům zcela či částečně financovali zaměstnavatelé
- své vzdělávání si zcela financovali podnikatelé.

Pracovně orientované neformální vzdělávání, které plně nebo alespoň částečně hradil zaměstnavatel, probíhalo nejčastěji (ve 46,7%) formou zaškolení na pracovišti. Oproti tomu vzdělávání hrazené zaměstnancem či podnikatelem mělo nejčastěji podobu kurzů. Podíl kurzů na aktivitách financovaných zaměstnanci a podnikateli se příliš nelišil. V obou skupinách aktivit se jednalo o hodnoty v rozmezí 50 až 60%.

Graf 2.18. Financování pracovně orientovaného neformálního vzdělávání dle postavení v zaměstnání a formy vzdělávání

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání pracujících. 18 – 69 let.

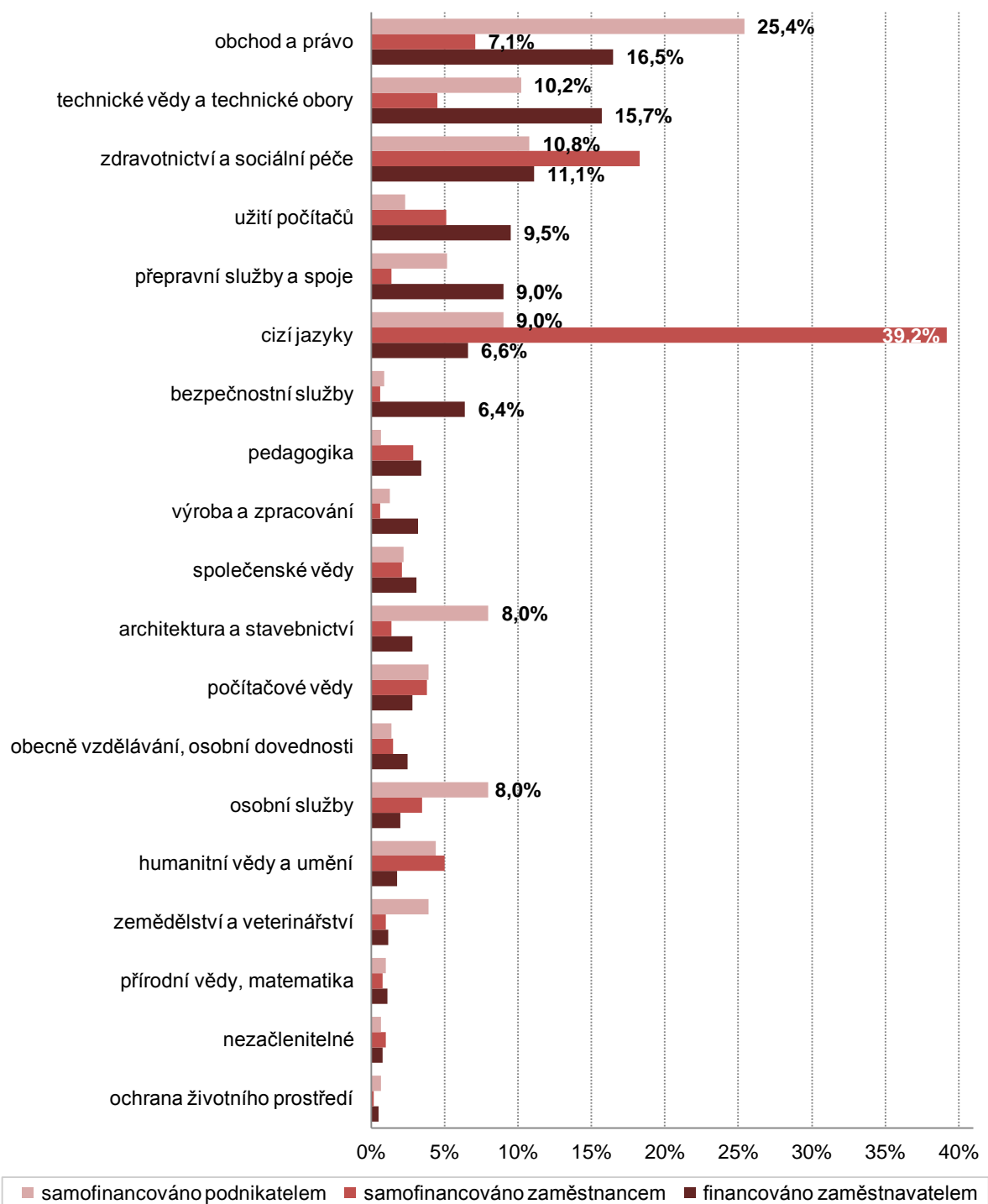
Zaměstnavatelé se při snaze vzdělávat své zaměstnance spíše vyhýbali individuálnímu vzdělávání formou soukromých lekcí. Na tento způsob nejčastěji přistupovali ti zaměstnanci, kteří investovali do svých pracovních znalostí a dovedností sami. Workshopy či semináře byly zastoupeny významnou měrou ve všech skupinách aktivit. Nejvyšší podíl (36,3%) získaly mezi neformálními vzdělávacími aktivitami podnikatelů.

Grafické znázornění 2.19 ukazuje složení tří typů financování pracovně orientovaných neformálních vzdělávacích aktivit z hlediska studovaných oblastí a témat.

Pořadí tří nejčastěji studovaných oblastí se nijak nelišilo v kategoriích samofinancovaného vzdělávání podnikatelů a zaměstnavatelem financovaného vzdělávání zaměstnanců. Nejčastěji studovaná problematika byla u obou skupin aktivit svázána s kategorií obchod a právo. Podnikatelé poskytující finanční, účetní, právní či jiné poradenství s pomocí neformálního vzdělávání v této oblasti zejména

rozšiřovali své povědomí o aktuální situaci v daném odvětví či optimalizovali své podnikové procesy (způsoby financování, účetní postupy, apod.). Na základě analýzy podrobnější charakteristiky jednotlivých vzdělávacích aktivit, které svým zaměstnancům poskytovali zaměstnavatelé, se nelze domnívat, že by se vzdělávání zaměstnanců v oblasti obchodu a práva výrazněji odlišovalo.

Graf 2.19. Financování pracovně orientovaného neformálního vzdělávání dle oblasti vzdělávání a postavení v zaměstnání

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání pracujících, 18 – 69 let

Další rozšířenou oblastí pracovně orientovaného vzdělávání hrazeného podnikateli i zaměstnavateli byla oblast zdravotnictví a sociální péče. Vzdělávajícími se podnikateli byli často lékaři provozující vlastní praxi, lékárníci distribuující léčiva, maséři, apod. Zaměstnanci, jimž zaměstnavatelé neformální vzdělávání (částečně či plně) hradili, se zde vzdělávali v pestré skladbě aktivit zahrnujících diagnostické metody, terapeutické či pečovatelské postupy, apod.

Třetím často rozvíjeným okruhem témat byly v obou skupinách aktivity související s technickými vědami a technickými obory. Zaměstnavatelé, stejně jako podnikatelé, usilovali o zvýšení znalostí zejména v praktických technických činnostech, zahrnujících (mimo jiné) způsoby užití nových strojů a zařízení, údržbu a opravy motorových vozidel, elektrotechnické práce, sváření, apod. V obou případech se jednalo převážně o aktivity přímo spojené s výkonem podnikatelské či ekonomické činnosti.

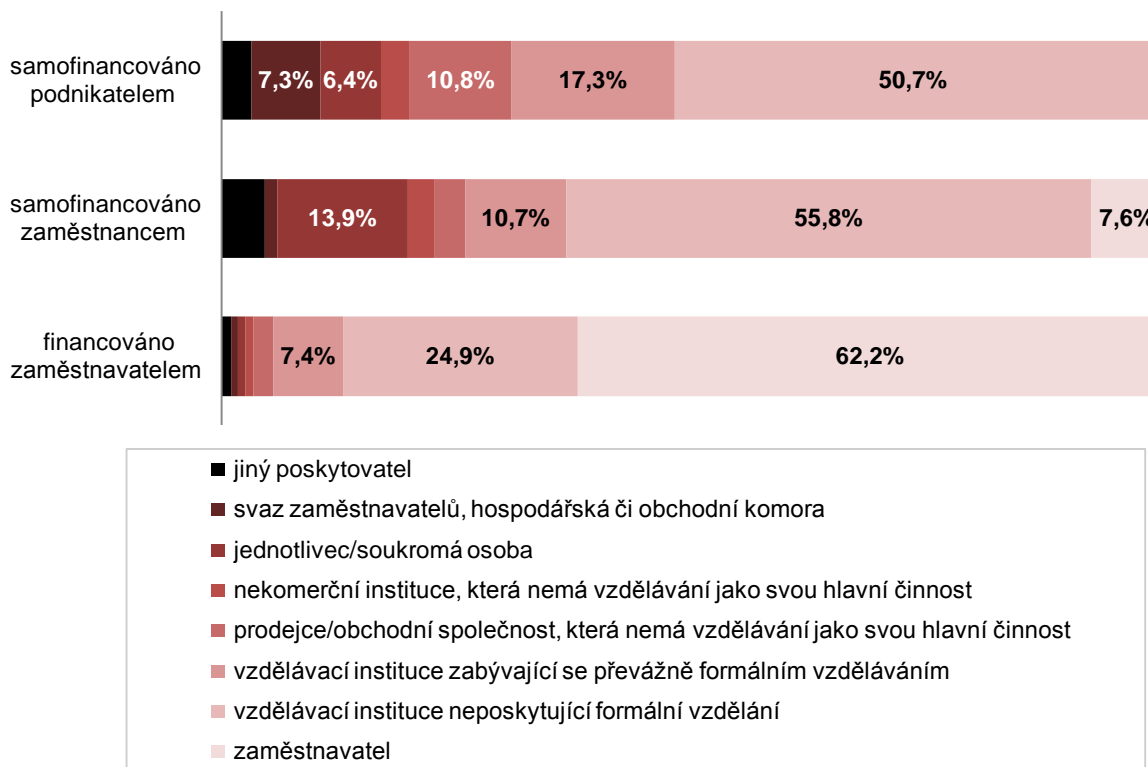
V pracovně orientovaném neformálním vzdělávání, které si hradili sami zaměstnanci, jasně dominuje studium cizích jazyků (39,2% všech pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání hrazených zaměstnanci). Další relativně významnou skupinu vzdělávání hrazeného samotnými zaměstnanci představuje vzdělávání v oblasti zdravotnictví a sociální péče. Zaměstnanci, kteří se účastnili vzdělávání se zdravotnickou tematikou, mohli ve volném čase rozšiřovat své odborné znalosti v oblasti farmacie či medicíny nebo se zdokonalovat v péči o specifické skupiny nemocných či hendikepovaných osob.

Pracovně orientované neformální vzdělávání rozdělené do tří kategorií na základě ekonomické samostatnosti účastníků a zdroje financování vykazuje jisté odlišnosti nejen z hlediska způsobu realizace, ale také z hlediska struktury poskytovatelů. Podnikatelé financující vlastní vzdělávání pro své studium v nadpoloviční většině (50,7% pracovně orientovaných aktivit podnikatelů) oslovovali lektory ze vzdělávacích institucí poskytujících jiné než formální vzdělávání (tj. např. jazykové školy, školicí zařízení, společnosti poskytující další vzdělávání). Programy vzdělávacích institucí, které primárně poskytují formální vzdělávání (např. střední škola poskytující externí jazykové kurzy), byly využity k 10,8% pracovně orientovaných neformálních aktivit podnikatelů. Za zmínku stojí též zjištění, že 7,4% všech pracovně zaměřených aktivit podnikatelů bylo zajištěno svazem zaměstnavatelů nebo obchodní či hospodářskou komorou.

Neformální vzdělávání zaměstnanců financované zaměstnavateli bylo v převažující míře realizováno využitím vzdělávacích prostředků samotných zaměstnavatelů. Touto „svépomocí“ zaměstnavatelé realizovali 62,2% vzdělávacích aktivit zaměstnanců, na jejichž financování se podíleli⁹. V případech, kdy zaměstnavatelé nemohli realizovat vzdělávání zaměstnanců s využitím vlastních prostředků, obraceli se nejčastěji (v 24,9%) na vzdělávací instituce poskytující jiné než formální vzdělání. V omezenější míře (u 7,4%) využívali služeb institucí poskytujících převážně formální vzdělávání.

⁹ I v případě, že vzdělávání hradil zaměstnavatel, nemuselo vzdělávání zaměstnanců probíhat výhradně na pracovišti. Zaměstnanci mohli např. docházet do vzdělávacích zařízení spravovaných zaměstnavateli (učilišť, učeben, laboratoří, apod.).

Graf 2.20. Poskytovatelé pracovní orientovaného neformálního vzdělávání dle způsobu financování

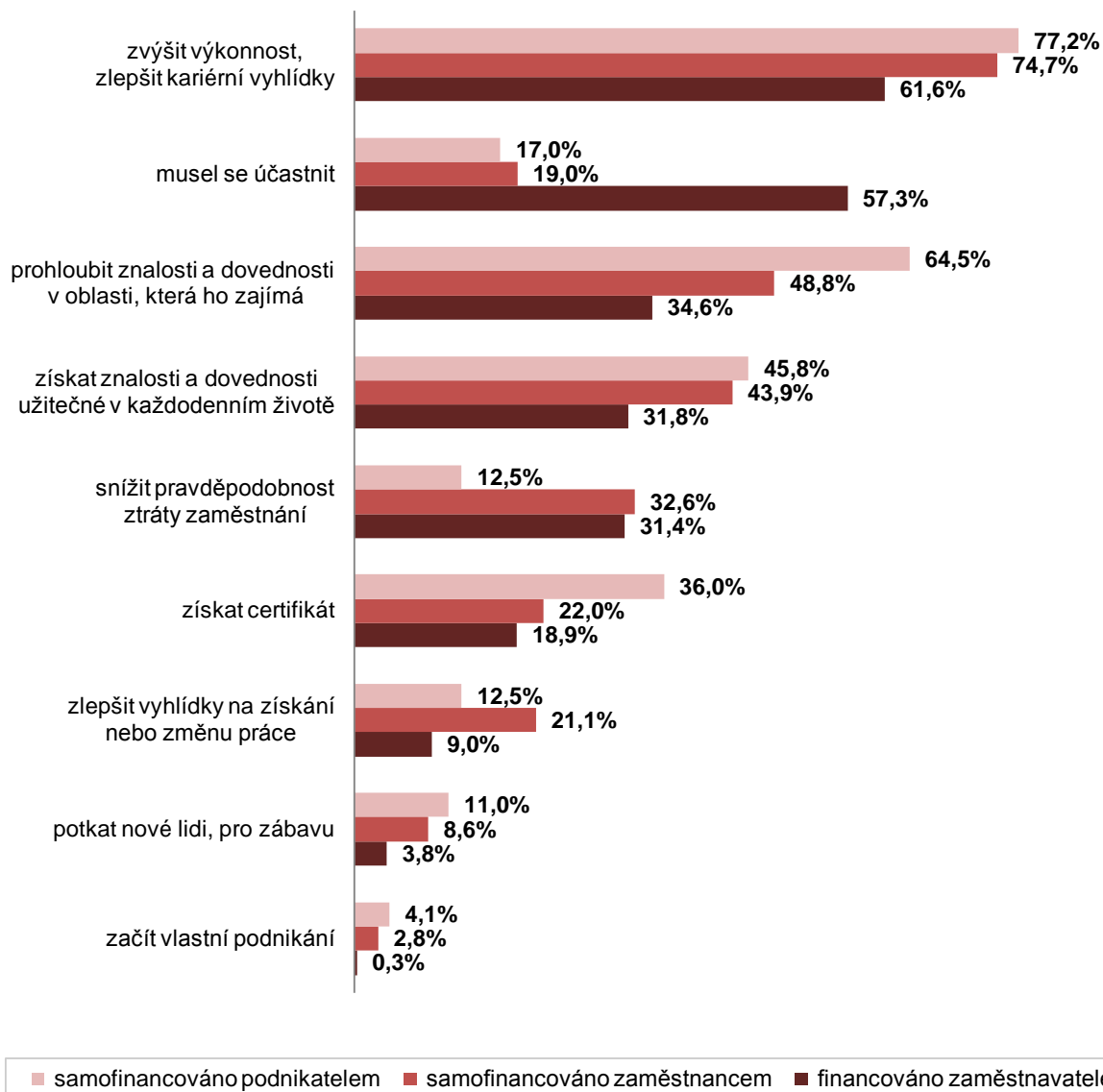
Pozn.: z pracovní orientovaných aktivit neformálního vzdělávání pracujících 18 – 69 let

Pracovní orientované neformální vzdělávání zaměstnanců, které si (zcela či částečně) financovali sami zaměstnanci, bylo nejčastěji (v podobném rozsahu jako u podnikatelů) zajišťováno institucemi poskytujícími jiné než formální vzdělávání. Užší okruh činností (v rozsahu 10,7%) proběhl v zařízeních institucí zabývajících se primárně formálním vzděláváním. Významný podíl (13,9%) neformálních vzdělávacích aktivit hrazených zaměstnanci, byl realizován jednotlivci či soukromými osobami formou soukromých lekcí.

Jak ukazuje graf 2.21, kategorie neformálních vzdělávacích aktivit, srovnávané na základě jejich financování, nepodléhaly stejným strukturám motivací. Převažující část aktivit všech srovnávaných skupin byla realizována za účelem zlepšení pracovní výkonnosti a zvýšení kariérních vyhlídek. Toto očekávání bylo (se 77,2%) nejsilnější mezi aktivitami, které si financovali podnikatelé. Nejméně bylo naopak zastoupeno mezi neformálními aktivitami zaměstnanců financovanými či spolufinancovanými zaměstnavateli.

Srovnatelně sestupnou tendenci, byť s odlišnými hodnotami, vykazuje také další, v pořadí třetí motiv, související se snahou účastníků profesně-vzdělávacích neformálních aktivit prohloubit znalosti či dovednosti v oblastech jejich zájmu. Mezi aktivitami financovanými podnikateli byl tento důvod vybrán v souvislosti s 64,5% aktivit, zatímco v obou kategoriích vzdělávání zaměstnanců slábl. Nejnižší podíl (34,6%) si získal ve skupině aktivit zaměstnanců financovaných či spolufinancovaných zaměstnavateli.

Graf 2.21. Motivace k účasti v pracovně orientovaném neformálním vzdělávání dle způsobu financování

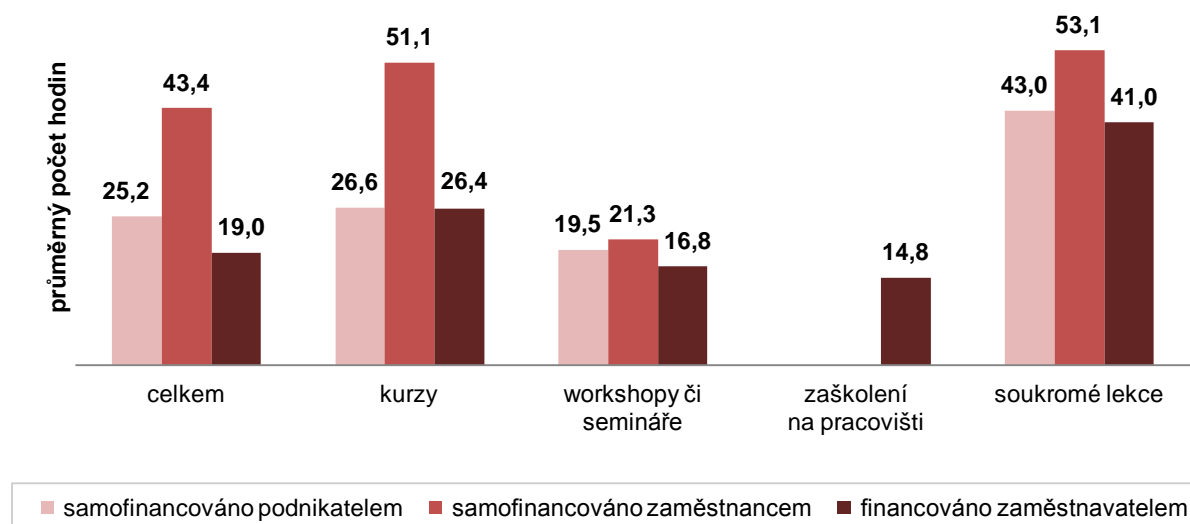
Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání pracujících, 18 – 69 let. Více možných odpovědí.

Znalosti a dovednosti získané neformálním vzděláváním mohly účastníkům posloužit také v jejich každodenním praktickém životě. Převoditelnost zkušeností získaných v průběhu neformálních vzdělávacích aktivit do každodenních činností sehrála roli u téměř poloviny aktivit plně či částečně financovaných podnikateli (45,8%) či zaměstnanci (43,9%). Využitelnost obsahů neformálního vzdělávání zaměstnanců, které financovali zaměstnavatelé, byla v každodenním životě omezenější (31,8%).

Účast zaměstnanců na pracovně orientovaném neformálním vzdělávání zprostředkovaném zaměstnavateli souvisela v 57,3% případů s povinnostmi či závazky vůči vnějším aktérům. V drtivé většině případů se jednalo (s nejvyšší pravděpodobností) o požadavky zaměstnavatelů. Mezi aktivitami, které si zaměstnanci financovali sami, hrály povinnosti, podobně jako ve skupině aktivit podnikatelů, výrazně slabší roli. V obou skupinách byl tento důvod uveden u méně než 20% pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání.

Odišnosti mezi neformálním vzděláváním financovaným zaměstnanci, zaměstnavateli či samofinancovaným vzděláváním podnikatelů se projevily také v délce trvání neformálních aktivit. Nejdéle trvaly zpravidla profesně-vzdělávací aktivity, které si hradili sami zaměstnanci. Jejich celková průměrná délka představovala 43,4 hodin. Nadprůměrným počtem hodin se v dané kategorii aktivit vyznačovaly soukromé lekce a kurzy, jejichž průměrné trvání překročilo 50 hodin. Neformální vzdělávací aktivity, které si hradili podnikatelé či aktivity, které svým zaměstnancům platili zaměstnavatelé, trvaly v průměru kratší dobu. V případě kurzů klesla jejich průměrná délka (ve srovnání s aktivitami placenými zaměstnanci) téměř o polovinu. Zaškolování na pracovišti, plně financované zaměstnavateli, trvalo průměrně ze všech sledovaných skupin nejkratší dobu. Zaškolováním na pracovišti se zaměstnanci vzdělávali průměrně 14,8 hodin.

Graf 2.22. Průměrná délka trvání pracovně orientovaného neformálního vzdělávání dle formy vzdělávání a způsobu financování

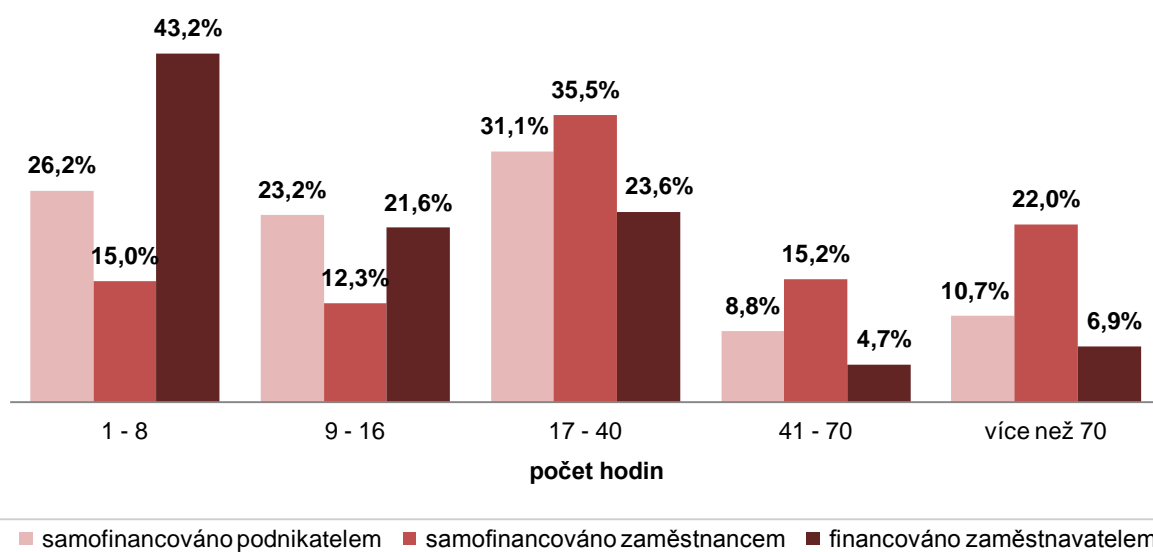

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání pracujících 18 – 69 let. Upozornění na nízký počet pozorování v kategoriích soukromé lekce samofinancované zaměstnanci a podnikateli.

Grafické znázornění 2.23, které zobrazuje časové rozpětí jednotlivých profesně-orientovaných neformálních vzdělávacích aktivit, vykazuje zprava zešikmené rozdělení s průběhem vzdělávání lišícím se dle způsobu financování.

Převis rozpětí vzdělávacích aktivit směrem k nižším hodnotám je nejvýznamnější u neformálního vzdělávání, které zaměstnancům financovali zaměstnavatelé. 43,2% vzdělávacích činností v této kategorii nepřekročilo svým trváním 8 hodin, celých 64,8% nepřesáhlo 16 hodin. Naopak déle než 40 hodin trvalo pouhých 11,6% vzdělávacích aktivit hrazených zaměstnavateli. Aktivity hrazené zaměstnavateli trávající 8 a méně hodin zahrnovaly v převažujícím počtu (v 57,8%) zaškolování na pracovišti, ve 21,4% se jednalo o workshopy či semináře. Obecně lze tedy shrnout, že vzdělávání hrazené zaměstnavatelem zahrnovalo spíše jednorázové, krátkodobé vzdělávání.

Graf 2.23. Délka trvání pracovně orientovaného neformálního vzdělávání dle způsobu financování

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání pracujících 18 – 69 let.

U pracovně orientovaného neformálního vzdělávání samofinancovaného podnikateli je sestup relativně mírnější. Aktivity podnikatelů trvající 8 a méně hodin představovaly 26,2% aktivit ve skupině, zatímco do 16 hodin trvalo 49,4% z nich. O mírnějším rozdělení vypovídá také relativně vyšší podíl aktivit dlouhodobějšího charakteru. Např. 19,5% aktivit podnikatelů trvalo déle než 40 hodin. Podobně jako u průměrných hodnot, také zde vykazuje skupina aktivit samofinancovaných zaměstnanci plošší rozdělení. Více než třetina (35,5%) aktivit, jež si platili zaměstnanci, trvala v rozmezí 17 až 40 hodin, přičemž 37,2% aktivit trvalo déle než 40 hodin.

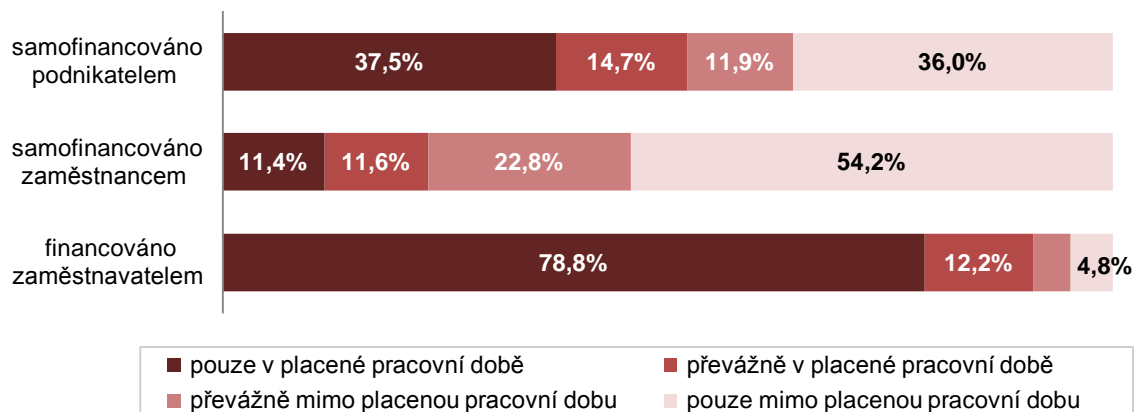
Pracovně orientované neformální vzdělávání motivované snahou zvýšit pracovní tempo či zkvalitnit pracovní postupy a výstupy, popř. snahou zlepšit kariérní vyhlídky či snižovat rizika spojená se ztrátou zaměstnání, se neodlišovalo pouze z hlediska formy vzdělávání, ale rovněž z pohledu času, v němž se odehrálo.

Aktivity, na jejichž financování se podíleli (plně či částečně) zaměstnavatelé, probíhaly v převažujícím počtu (78,8%) výhradně v pracovní době¹⁰. 12,2% z nich zaměstnanci navštěvovali převážně v pracovní době. Zcela mimo pracovní čas proběhlo pouze 4,8%¹¹ pracovně orientovaného vzdělávání hrazeného zaměstnavatelem.

¹⁰ Zmíněných 78,8% neformálních aktivit zaměstnanců probíhajících výhradně v pracovní době, jež zcela či částečně hradili jejich zaměstnavatelé, proběhlo v nadpoloviční většině (57,9%) formou zaškolování na pracovišti. Ve 24,5% z nich zaměstnavatelé navštěvovali vzdělávací kurzy. 16,8% z proběhlo formou workshopů či seminářů.

¹¹ Aktivity financované zaměstnavateli probíhající výhradně mimo pracovní dobu se skládaly převážně z kurzů (často jazykových), jež představovaly 56,6%. Další 38,3% proběhlo formou workshopů či seminářů.

Graf 2.24. Doba konání pracovně orientovaného neformálního vzdělávání dle způsobu financování

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání pracujících 18 – 69 let.

Průběh pracovního neformálního vzdělávání, které si zaměstnanci financovali sami, byl z hlediska doby vykonávání zakotven relativně opačně. Nadpoloviční většina (54,2%) aktivit v dané kategorii bylo realizována zcela v soukromém (neplaceném či mimopracovním) čase, dalších 22,8% proběhlo převážně mimo pracovní dobu. Pouze 11,4 % aktivit spolu-hrazených zaměstnanci proběhlo v celé jejich šíři v placené pracovní době.

2.5. Mimopracovní neformální vzdělávání

Předmětem podkapitoly 2.4, týkající se pracovně orientovaného neformálního vzdělávání, bylo neformální vzdělávání vztahující se k výdělečné činnosti jednotlivců. Cílem takového vzdělávání mohlo být zvyšování pracovní výkonnosti, získávání odborných či vzdělanostních předpokladů, naplňování přímých požadavků zaměstnavatele nebo posilování vlastní konkurenceschopnosti na trhu práce. Sledujeme-li zastoupení pracovně-orientovaného neformálního vzdělávání z procentuálního hlediska, jednalo o jednoznačně dominující kategorii, zahrnující **78%** všech aktivit neformálního vzdělávání realizovaných v průběhu sledovaného dvanáctiměsíčního období.

Vedle profesně-vzdělávacích aktivit nicméně zůstává relativně početná skupina vzdělávacích aktivit, které byly realizovány převážně z mimopracovních či soukromých důvodů. Mezi vzdělávání vykonávané převážně ze soukromých důvodů byly v rámci šetření AES řazeny vzdělávací aktivity, které, dle vyjádření respondentů, směřují zejména k osvojování znalostí a dovedností využitelných především při mimopracovních (zájmových či volnočasových) aktivitách.

2.5.1. Účast v mimopracovním neformálním vzdělávání

Tabulka 2.3 předkládá přehled účastníků soukromě orientovaného neformálního vzdělávání tříděný dle základních socioekonomických charakteristik. Z uvedených četností lze říci, že v České republice se alespoň jednou do mimopracovního vzdělávání v posledních 12 měsících před datem dotazování zapojilo **8,8%** osob ve věkovém rozmezí 18 až 69 let. Z výsledků šetření AES je současně patrné mírně vyšší zapojení žen do tohoto typu vzdělávání.

Míra účasti na volnočasovém neformálním vzdělávání obecně rostla v souvislosti s nejvyšším dosaženým stupněm formálního vzdělání. Nejčastěji (16,3%) investovali do mimopracovního neformálního vzdělávání vysokoškoláci, zatímco osoby s úplným středoškolským vzděláním za nimi zaostávali o 5 procentních bodů. Nejnížší participace na mimopracovním vzdělávání byla zachycena mezi vyučenými, mezi nimiž se ve sledovaném období vzdělávalo ve volném čase pouhých 3,5% osob¹². Míra účasti na mimopracovním vzdělávání se odlišovala také napříč oblastmi s různou úrovní urbanizace. Zatímco u osob žijících v oblastech s vysokou hustotou osídlení byla míra účasti na mimopracovním neformálním vzdělávání nadprůměrná, ve středně a řídce osídlených oblastech naopak klesala pod hladinu celostátního průměru.

Mimopracovní vzdělávání je nejrozšířenější mezi studenty, mezi kterými se alespoň jedné soukromě orientované aktivity neformálního vzdělávání účastnilo 26,8%. Studující v daném směru několikanásobně předčili pracující a nezaměstnané, jejichž účast nepřekročila 10%. Zdaleka nejnížší míra účasti na volnočasovém neformálním vzdělávání byla naměřena mezi osobami pobírajícími starobní či invalidní důchod, jejichž účast nedosáhla 5%.

¹² Zde je nutné upozornit, že mezi osoby s nejvýše základním vzděláním jsou zahrnuti studenti středních škol, kteří neukončili proces prvotního vzdělávání.

Tabulka 2.3. Účast v mimopracovním neformálním vzdělávání celkem a dle pohlaví

%

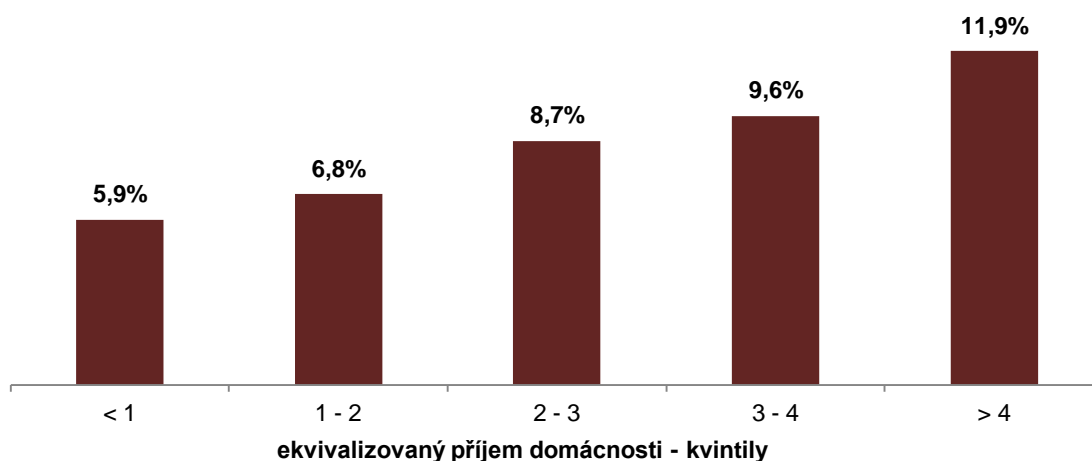
	účast v soukromě orientovaném vzdělávání		
	celkem	muži	ženy
celkem	8,8	6,6	11,0
<i>podle věku</i>			
18-24	18,3	16,1	20,8
25-34	9,8	7,1	12,5
35-44	8,8	5,9	11,7
45-54	6,9	3,9	10,0
55-64	5,7	4,2	7,0
65-69	3,5	2,4	4,6
<i>podle vzdělání</i>			
základní	7,2	9,3	5,9
střední bez maturity	3,5	2,6	4,8
střední s maturitou	11,3	8,4	13,7
vyšší odborné a vysokoškolské	16,3	12,1	20,6
<i>podle ekonomického postavení</i>			
pracující	8,0	5,8	11,0
nezaměstnaný	7,0	4,6	9,3
student	26,8	25	28,6
důchodce	4,7	2,6	5,9
v invalidním důchodu	4,2	2,8	5,7
na rodičovské dovolené/v domácnosti	11,0	.	11,1
<i>podle stupně urbanizace</i>			
hustě osídlená oblast	11,5	8,9	14,1
středně osídlená oblast	8,3	6,5	10,0
řídce osídlená oblast	7,1	5,0	9,4
<i>podle účasti ve vzdělávání</i>			
formální	22,3	19	25,6
informální	13,5	9,5	17,8

Pozn.: řádková procenta, 18 – 69 let. Nedostatečný počet pozorování v kategorii muži na rodičovské dovolené/v domácnosti. Mezi osoby účastníci se soukromě orientovaného neformálního vzdělávání byli zahrnuti respondenti, kteří uvedli, že se účastnili alespoň jedné soukromě orientované aktivity neformálního vzdělávání.

Rozdělení účastníků mimopracovního neformálního vzdělávání podle ekonomické činnosti koresponduje v hrubých rysech s rozdělením účastníků v jednotlivých věkových skupinách. Nejčastěji se účastnili volnočasového vzdělávání mladí lidé ve věku od 18 do 24 let. Ve vyšších věkových kategoriích účast v mimopracovním vzdělávání klesá, přičemž pokles u žen je v jejich srovnání s muži relativně pomalejší. Zapojení do mimopracovního neformálního vzdělávání souvisí také s ekonomickou situací respondentů, respektive domácností, v nichž žijí. Jednotlivé míry účasti na volnočasovém neformálním vzdělávání ve skupinách, tříděných na základě kvintilů ekvivalizovaných příjmů domácností, byly zachyceny v grafu 2.25. Účast jednotlivých příjmových skupin vykazuje mírný setrvalý růst. Zatímco míra účasti osob žijících

v domácnostech pohybujících se pod prvním příjmovým kvintilem činila ve sledovaném období 5,9%, účast osob z domácností s příjmem vyšším než čtvrtý kvintil byla více než dvojnásobná. Odlišnosti v účasti srovnávaných však nelze chápat jako potvrzení přímého vztahu obou proměnných, uvážíme-li možné vlivy dalších charakteristik srovnávaných domácností (především rozsah zakotveného kulturního či lidského kapitálu).

Graf 2.25. Účast v mimopracovním neformálním vzdělávání dle příjmu domácnosti

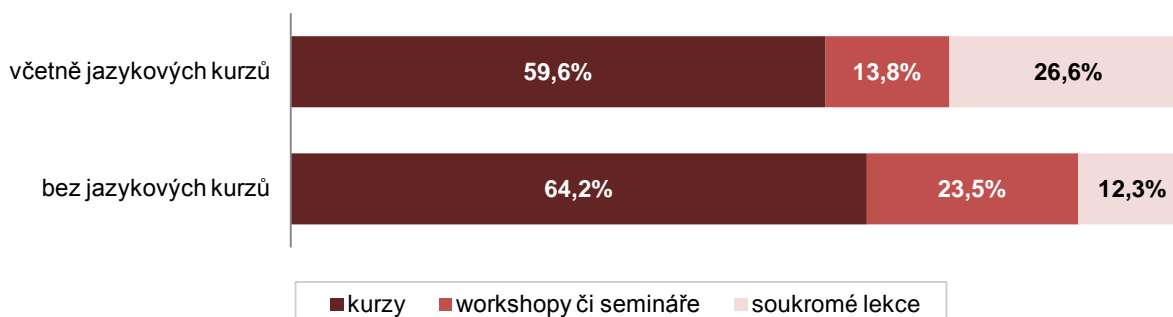

Pozn.: 18 – 69 let. Mezi osoby účastnící se mimopracovního neformálního vzdělávání byli zařazeni respondenti, kteří uvedli, že se účastnili alespoň jedné aktivity mimopracovního neformálního vzdělávání.

2.5.2. Podoba mimopracovního neformálního vzdělávání

Mimopracovní vzdělávání bylo z 59,6% realizováno formou vzdělávacích kurzů s pestrým tematickým složením, z nichž nejčastějším (37,1% všech mimopracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání) bylo studium cizích jazyků. Ve zvýšené míře sloužily kurzy také k prohlubování znalostí v oblasti humanitních věd a umění (12,3%) či v oblasti přepravních služeb a spojů (10,4%), u nichž se v drtivé většině případů jednalo o kurzy autoškol.

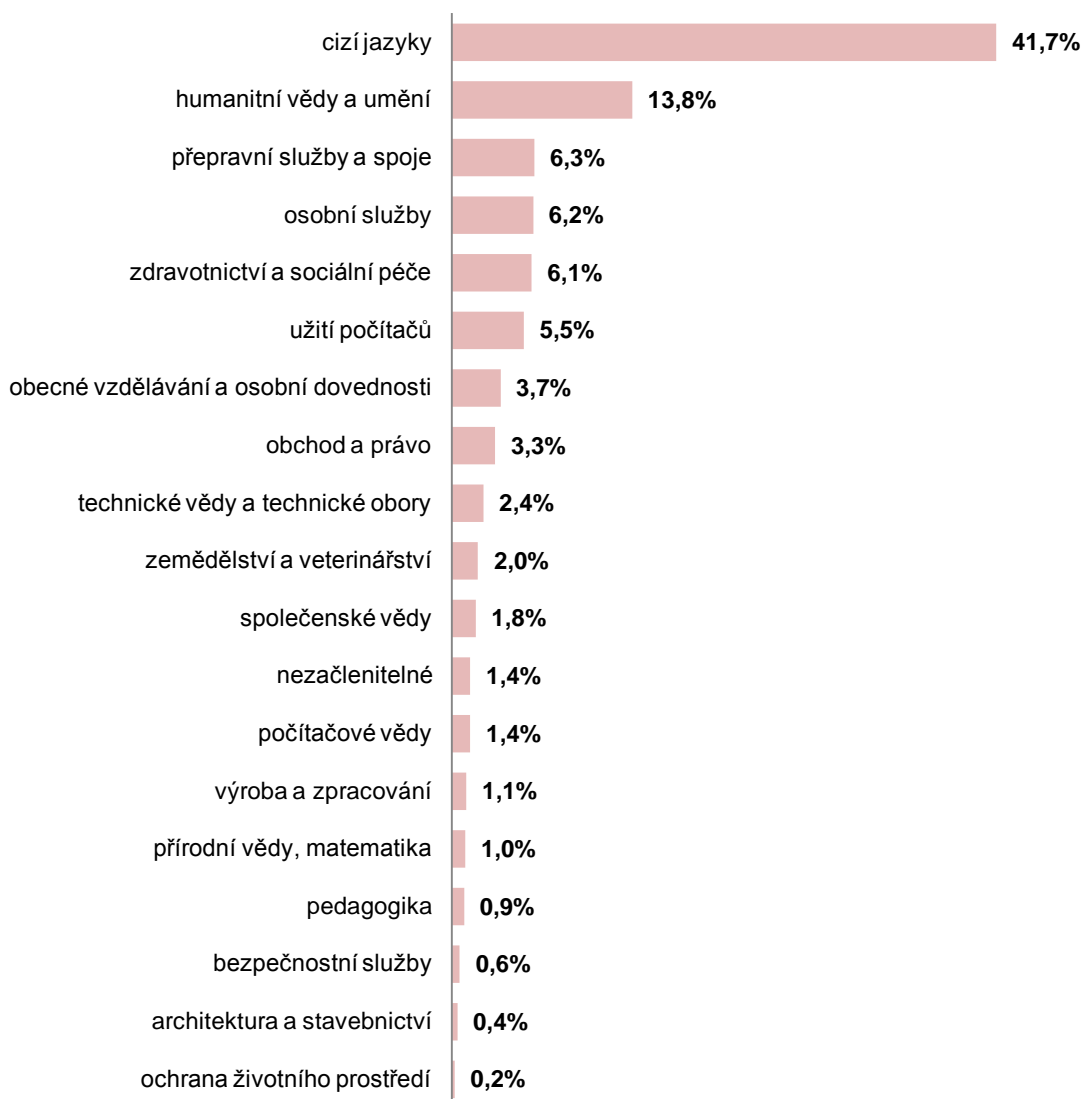
Graf 2.26. Mimopracovní neformální vzdělávání dle formy vzdělávání

Pozn.: z aktivit mimopracovního vzdělávání, 18 – 69 let.

Nemalý počet mimopracovních neformálních aktivit (26,6%) proběhl také formou soukromých lekcí. Individuální setkávání s učitelem sloužilo v převažující míře (72,7%) opět ke zdokonalování v cizích jazycích. Desetina lekcí byla věnována humanitním vědám a umění, mezi nimiž převažovaly scénické či performativní činnosti (hra na hudební nástroje, tanec, zpěv, apod.).

Graf 2.27. Mimopracovní neformální vzdělávání dle oblasti vzdělávání

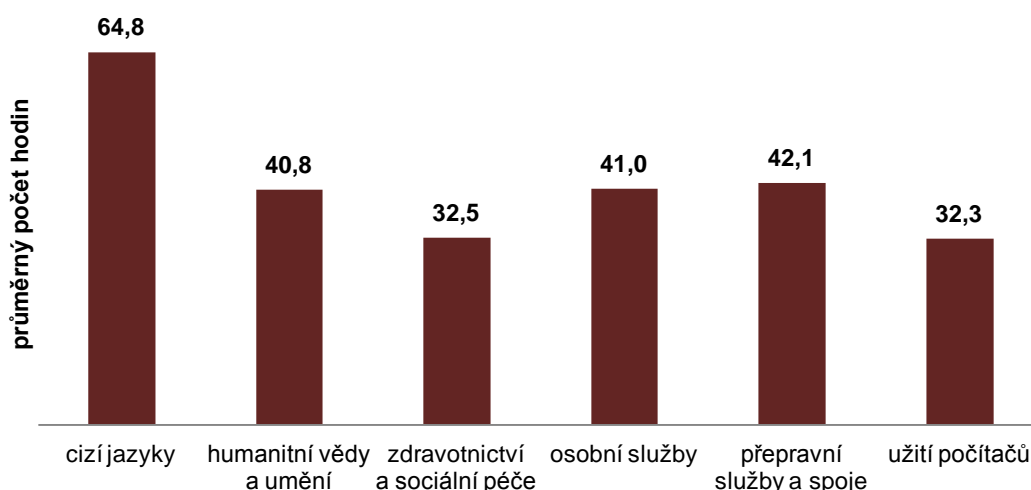

Pozn.: z mimopracovních aktivit neformálního vzdělávání. 18 – 69 let.

Výčet všech studovaných oblastí zastoupených mezi mimopracovními neformálními vzdělávacími aktivitami, poskytuje graf 2.27. Mimo tří výše uvedených nejčastějších skupin oblastí zájmů mimopracovního neformálního vzdělávání, jimiž byly jazyky, humanitní vědy a umění a přepravní služby a spoje ukazuje graf 2.27 také další oblasti vzdělávání, jež byly rozvíjeny v soukromém čase respondentů. Častými tématy mimopracovního vzdělávání byly osobní služby (6,2%), zdravotnictví a sociální péče (6,1%) či práce na počítači (5,5%).

Tematicky odlišné kategorie zachycené v grafu 2.27 se nelišily pouze z hlediska jejich výskytu v šetřeném souboru, ale také délkou trvání. Nejdelší průměrnou dobu mezi oblastmi neformálního vzdělávání přesahujícími relativními četností výskytu 5 procentních bodů vykazuje studium cizích jazyků. Zbývající oblasti mimopracovního vzdělávání kolísaly průměrnou délkou jejich trvání od 32 do 42 hodin.

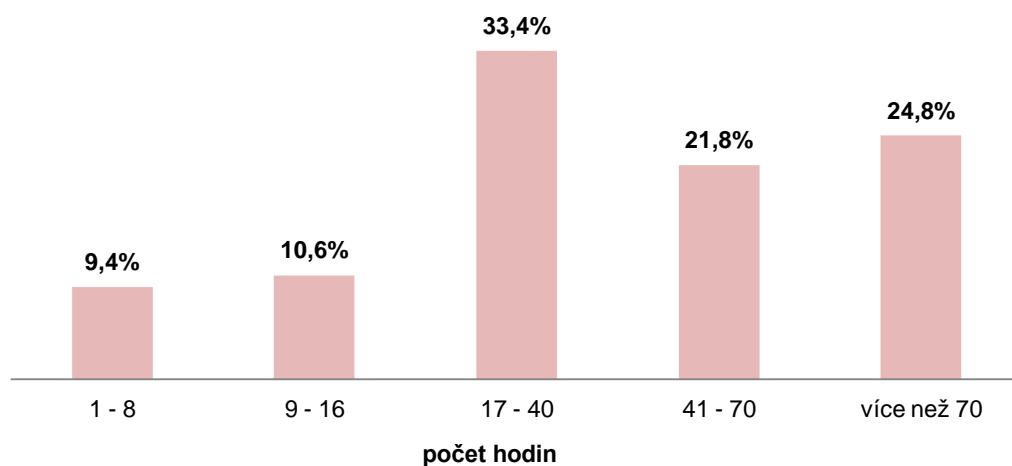
Graf 2.28. Průměrná délka trvání mimopracovního neformálního vzdělávání dle oblastí vzdělávání

Pozn.: z mimopracovních aktivit neformálního vzdělávání, 18 – 69 let

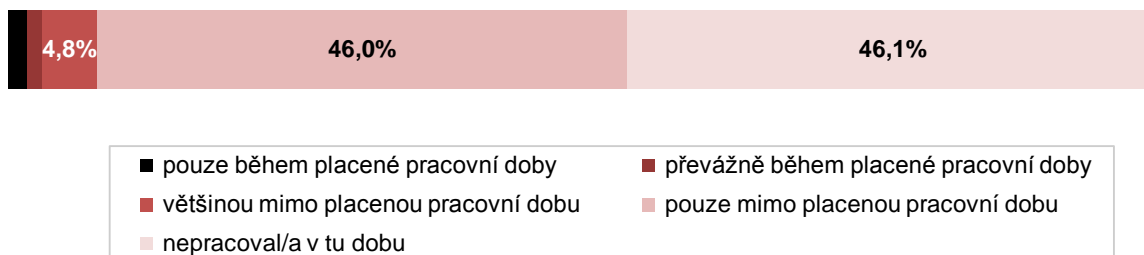
Srovnáním průměrného trvání mimopracovních neformálních aktivit a profesně-vzdělávacích neformálních aktivit můžeme konstatovat, že mimopracovní vzdělávání má obvykle dlouhodobější charakter. Nejvíce (33,4%) aktivit probíhající převážně z jiných než pracovních důvodů trvalo v rozmezí 17 a 40 hodin, dalších 46,6% z nich přesáhlo svým trváním 41 hodin.

Graf 2.29. Délka trvání mimopracovního neformálního vzdělávání

Pozn.: z mimopracovních aktivit neformálního vzdělávání, 18 – 69 let.

Graf 2.30. Doba konání mimopracovního neformálního vzdělávání zaměstnanců

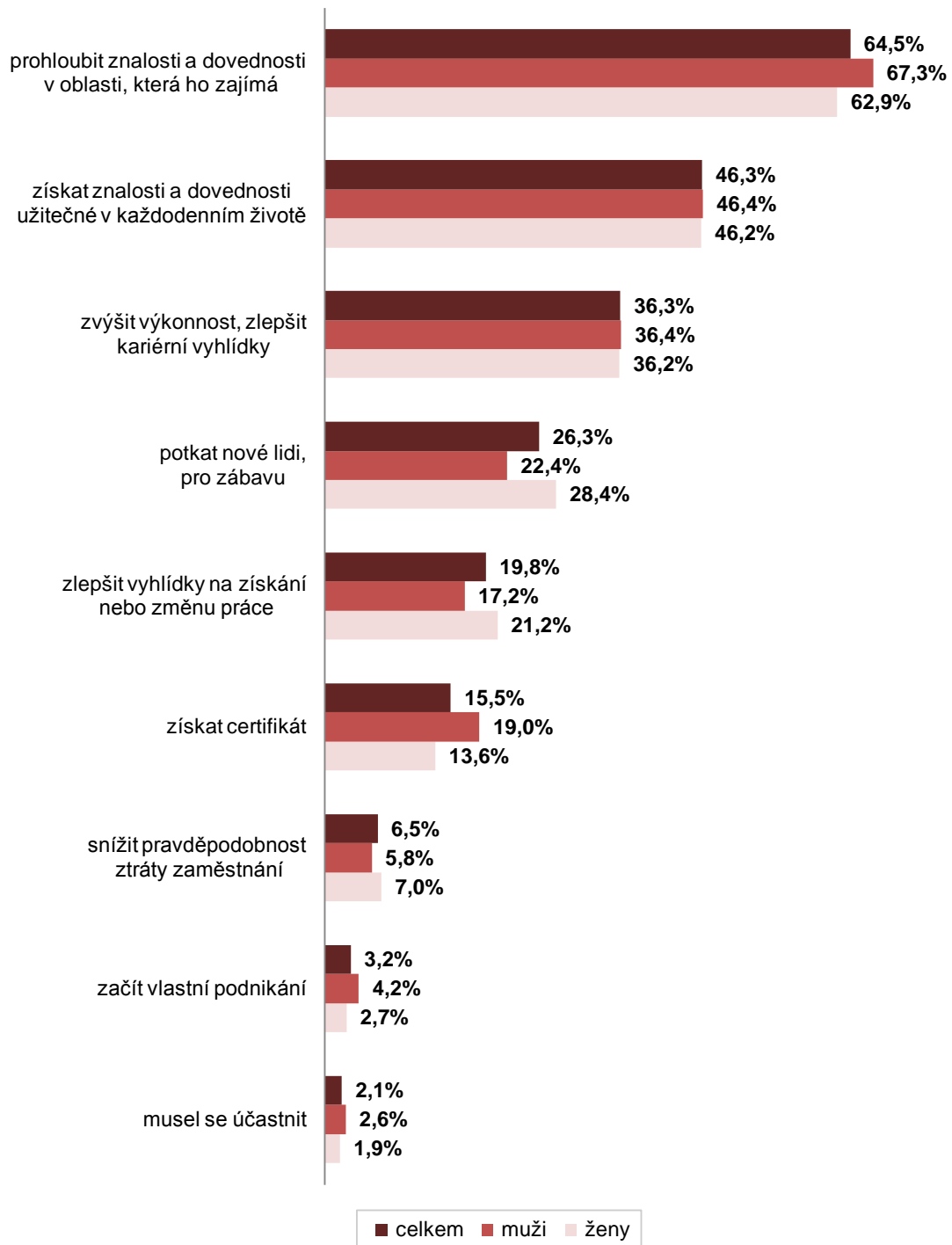

Pozn.: z mimopracovních aktivit neformálního vzdělávání zaměstnanců, 18 – 69 let.

2.5.3. Motivace k mimopracovnímu neformálnímu vzdělávání

Neformální vzdělávací aktivity probíhající převážně z mimopracovních důvodů se s aktivitami probíhajícími převážně z pracovních důvodů míjely také z hlediska převažujících motivací a cílů. Na rozdíl od profesně-vzdělávacích aktivit, jež svým účastníkům napomáhaly zvyšovat jejich pracovní výkonnost či zlepšovat jejich kariérní vyhlídky, aktivity probíhající v mimopracovní době byly v převažující míře (z 64,5%) orientovány na prohlubování znalostí a dovedností v oblasti zájmu účastníků. Necelá polovina (46,3%) mimopracovních aktivit měla sloužit k získávání znalostí a dovedností užitečných v každodenním životě. Aktivity neformální vzdělávání probíhající převážně z mimopracovních důvodů nelze zcela izolovat od ekonomické aktivity či profesního vzdělávání, o čemž svědčí více než třetina (36,3%) neformálních aktivit probíhajících převážně z mimopracovních důvodů, jež měly zvýšit pracovní výkonnost účastníků a zlepšit jejich kariérní vyhlídky. 19,8% aktivit mělo účastníkům zprostředkovat lepší vyhlídky na získání nebo změnu práce. Na rozdíl od neformálních aktivit realizovaných převážně z pracovních důvodů, významné množství (celkem 26,3%) mimopracovních aktivit souviselo se zábavou a získáváním nových přátel či známých.

Graf 2.31. Motivace k účasti v mimopracovním neformálním vzdělávání celkem a dle pohlaví

Pozn.: z mimopracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání, 18 – 69 let. Více možných odpovědí.

II. Neformální vzdělávání – Tabulková příloha

II. I. Účast v neformálním vzdělávání celkem a dle počtu aktivit

	účast celkem	v tom účastníci s			neúčastnili se
		jednou aktivitou	dvěma aktivitami	třemi a více aktivitami	
celkem	32,1	20,6	7,9	3,6	67,9
<i>podle pohlaví</i>					
muži	32,1	21	7,9	3,2	67,9
ženy	32,1	20,3	7,9	3,9	67,9
<i>podle věku</i>					
18-24	31,9	23,3	7	1,6	68,1
25-34	38,8	23,7	10	5,2	61,2
35-44	41,0	26,4	9,7	4,9	59,0
45-54	38,7	24,6	9,7	4,4	61,3
55-64	20,1	12,7	5,2	2,2	79,9
65-69	1,4	3,7	1,4	0,3	94,5
<i>podle vzdělání</i>					
základní	13,2	10,7	2,2	0,3	86,7
střední bez maturity	21,6	16,4	4,2	1	78,4
střední s maturitou	38,5	24,8	9,8	3,8	61,5
vyšší odborné a vysokoškolské	55,7	28,3	16,1	11,2	44,4
<i>podle ekonomického postavení</i>					
pracující	43,0	26,7	11	5,3	57,0
nezaměstnaný	20,2	16,9	2,4	1	79,8
student	29,5	22,1	6,3	1,1	70,5
důchodce	5,8	4,5	1	0,4	94,2
v invalidním důchodu	6,5	5	0,9	0,6	93,5
na rodičovské dovolené/ v domácnosti	15,6	11,2	3,6	0,8	84,4
<i>podle stupně urbanizace</i>					
hustě osídlená oblast	36,9	23,2	9,2	4,6	63,1
středně osídlená oblast	32,3	20,3	8,2	3,8	67,7
řídce osídlená oblast	28,1	18,9	6,6	2,6	71,9
<i>podle účasti</i>					
ve formálním vzdělávání	33,3	22,7	7,5	3,1	66,7
v informálním učení	45,8	25,8	12,3	7,6	54,2

Pozn.: populace 18 – 69 let, řádková procenta

II. II. Struktura účastníků v neformálním vzdělávání celkem a dle počtu aktivit

%

	účastníci celkem	v tom účastníci s			neúčastnil se
		jednou aktivitou	dvěma aktivitami	třemi a více aktivitami	
celkem	32,1	20,6	7,9	3,6	67,9
<i>podle pohlaví</i>					
muži	50,2	51,0	50,2	45,6	50,2
ženy	49,8	49,0	49,8	54,4	49,8
<i>podle věku</i>					
18-24	12,3	14,0	11,0	5,5	12,4
25-34	25,7	24,3	26,8	30,8	19,1
35-44	27,1	27,1	26,0	28,8	18,4
45-54	21,8	21,5	22,3	22,3	16,3
55-64	11,8	11,5	12,5	11,8	22,1
65-69	1,4	1,5	1,5	0,8	11,7
<i>podle vzdělání</i>					
základní	5,0	6,3	3,5	1,1	15,6
střední bez maturity	24,1	28,4	19,0	10,2	41,3
střední s maturitou	43,5	43,6	45,3	39,0	32,7
vyšší odborné a vysokoškolské	27,4	21,7	32,3	49,7	10,3
<i>podle ekonomického postavení</i>					
pracující	84,0	81,0	87,9	93,1	52,6
nezaměstnaný	3,2	4,1	1,5	1,4	5,9
student	6,7	7,8	5,9	2,2	7,6
důchodce	3,1	3,7	2,1	1,7	23,3
v invalidním důchodu	0,7	0,8	0,4	0,6	4,6
na rodičovské dovolené/ v domácnosti	2,4	2,7	2,2	1,1	6,1
<i>podle stupně urbanizace</i>					
hustě osídlená oblast	34,2	33,4	34,5	38,3	27,6
středně osídlená oblast	32,1	31,4	33,3	33,6	31,7
řídce osídlená oblast	33,7	35,2	32,2	28,1	40,7
<i>podle účasti</i>					
ve formálním vzdělávání	10,7	11,4	9,9	9,1	10,1
v informálním učení	30,2	26,5	33,0	45,5	16,9

Pozn.: populace 18 – 69 let, sloupcová procenta

II. III. Účast v neformálním vzdělávání celkem a dle motivace

%

	účast celkem	z toho účast ve vzdělávání			neúčastnil se
		pouze pracovním	pouze soukromém	pracovním i soukromém*	
celkem	32,1	23,3	6,5	2,3	67,9
<i>podle pohlaví</i>					
muži	32,1	25,5	4,9	1,7	67,9
ženy	32,1	21,1	8,1	2,9	67,9
<i>podle věku</i>					
18-24	31,9	13,6	16,4	1,9	68,1
25-34	38,8	29,1	6,4	3,3	61,2
35-44	41,0	32,1	5,5	3,3	59,0
45-54	38,7	31,9	4,4	2,4	61,3
55-64	20,1	14,4	4,6	1,1	79,9
65-69	1,4	1,9	3,4	0,2	94,5
<i>podle vzdělání</i>					
základní	13,2	6,0	7,0	0,3	86,7
střední bez maturity	21,6	18,1	2,7	0,7	78,4
střední s maturitou	38,5	27,2	8,6	2,8	61,5
vyšší odborné a vysokoškolské	55,7	39,4	9,9	6,4	44,4
<i>podle ekonomického postavení</i>					
pracující	43,0	35,0	4,7	3,4	57,0
nezaměstnaný	20,2	13,1	6,7	0,4	79,8
student	29,5	2,6	25,5	1,3	70,5
důchodce	5,8	1,1	4,6	0,1	94,2
v invalidním důchodu na rodičovské dovolené/ v domácnosti	6,5	2,1	3,6	0,6	93,5
v domácnosti	15,6	4,6	10,2	0,8	84,4
<i>podle stupně urbanizace</i>					
hustě osídlená oblast	36,9	25,4	8,6	2,9	63,1
středně osídlená oblast	32,3	24,0	5,8	2,5	67,7
řídce osídlená oblast	28,1	21,0	5,4	1,7	71,9
<i>podle účasti</i>					
ve formálním vzdělávání	33,3	10,9	19,7	2,8	66,7
v informálním učení	45,8	32,2	8,9	4,6	54,2

Pozn.: populace 18 – 69 let, řádková procenta

* dvě a více aktivit neformálního vzdělávání vykonávané z různých důvodů

II. IV. Struktura účastníků neformálního vzdělávání celkem a dle motivace

%

	celkem	v tom účastníci vzdělávání orientovaném			neúčastnil se
		pouze pracovně	pouze soukromě	pracovně i soukromě*	
celkem	32,1	23,3	6,5	2,3	67,9
<i>v tom podle pohlaví</i>					
muži	50,2	54,9	37,7	37,7	50,2
ženy	49,8	45,1	62,3	62,3	49,8
<i>podle věku</i>					
18-24	12,3	7,2	31,3	10,2	12,4
25-34	25,7	26,5	21,0	30,5	19,1
35-44	27,1	29,2	17,8	30,5	18,4
45-54	21,8	24,7	12,2	19,1	16,3
55-64	11,8	11,7	13,3	8,9	22,1
65-69	5,4	0,7	4,4	0,8	11,7
<i>podle vzdělání</i>					
základní	5,0	3,2	13,1	1,7	15,6
střední bez maturity	24,1	27,8	15,1	11,4	41,3
střední s maturitou	43,5	42,3	47,7	43,2	32,7
vyšší odborné a vysokoškolské	27,4	26,7	24,0	43,6	10,3
<i>podle ekonomického postavení</i>					
pracující	84,0	94,3	44,9	91,5	52,6
nezaměstnaný	3,2	2,8	5,1	0,9	5,9
student	6,7	0,8	28,5	4,3	7,6
důchodce	3,1	0,8	11,9	0,9	23,3
v invalidním důchodu na rodičovské dovolené/ v domácnosti	0,7 2,4	0,3 1,0	1,8 7,7	0,9 1,7	4,6 6,1
<i>podle stupně urbanizace</i>					
hustě osídlená oblast	34,2	32,4	39,4	37,7	27,6
středně osídlená oblast	32,1	32,9	28,5	34,3	31,7
řídce osídlená oblast	33,7	34,7	32,0	28,0	40,7
<i>podle účasti</i>					
ve formálním vzdělávání	10,7	4,9	31,1	12,3	10,1
v informálním učení	30,2	29,3	29,2	41,9	16,9

Pozn.: populace 18 – 69 let, sloupcová procenta

* Dvě a více aktivit neformálního vzdělávání vykonávané z různých důvodů

II. V. Neformální vzdělávání dle formy vzdělávání

%

	vzdělávání celkem	v tom			
		kurzy	workshopy semináře	zaškolení na pracovišti	soukromé lekce
celkem	100	42,0	20,5	28,9	8,6
<i>podle pohlaví</i>					
muži	100	40,8	17,7	34,0	7,5
ženy	100	43,3	23,2	23,9	9,7
<i>podle věku</i>					
18-24	100	50,1	9,5	23,4	17,0
25-34	100	38,0	19,9	32,0	10,1
35-44	100	42,5	21,5	29,1	6,9
45-54	100	43,4	20,7	29,9	6,0
55-64	100	39,7	26,8	27,1	6,5
65-69	100	43,1	43,0	6,6	7,3
<i>podle vzdělání</i>					
základní	100	59,9	4,1	21,9	14,1
střední bez maturity	100	40,7	8,3	46,5	4,5
střední s maturitou	100	42,5	18,8	29,0	9,8
vyšší odborné a vysokoškolské	100	39,9	33,1	17,9	9,1
<i>podle ekonomického postavení</i>					
pracující	100	38,7	21,3	33,1	6,8
<i>z toho</i>					
zaměstnanci	100	37,4	20,2	36,4	6,0
podnikatelé se zaměstnanci	100	43,5	28,0	14,9	13,6
podnikatelé bez zaměstnanců	100	47,4	26,7	16,4	9,5
nezaměstnaný	100	79,3	4,8	7,7	8,2
student	100	63,0	8,6	0,4	27,9
důchodce	100	59,1	31,1	2,7	7,1
v invalidním důchodu	100	45,8	8,7	6,8	38,6
na rodičovské dovolené/ v domácnosti	100	48,7	27,2	0,8	23,3
<i>podle stupně urbanizace</i>					
hustě osídlená oblast	100	40,2	25,0	26,0	8,8
středně osídlená oblast	100	43,0	19,6	28,4	9,0
řídce osídlená oblast	100	43,0	16,5	32,5	8,1

Pozn.: z celku aktivit neformálního vzdělávání, řádková procenta

II. VI. Struktura aktivit neformálního vzdělávání celkem a dle formy

%

	vzdělávání celkem	v tom			
		kurzy	workshopy semináře	zaškolení na pracovišti	soukromé lekce
celkem	100	100	100	100	100
<i>podle pohlaví</i>					
muži	49,5	48,0	42,9	58,2	43,4
ženy	50,5	52,0	57,1	41,8	56,6
<i>podle věku</i>					
18-24	11,0	13,1	5,1	8,9	21,8
25-34	26,6	24,1	25,9	29,5	31,2
35-44	27,2	27,5	28,5	27,4	21,8
45-54	21,9	22,7	22,2	22,7	15,2
55-64	11,9	11,2	15,6	11,2	9,0
65-69	1,3	1,4	2,8	0,3	1,1
<i>podle vzdělání</i>					
základní	4,2	6,0	0,8	3,2	6,9
střední bez maturity	21,1	20,5	8,5	34,1	11,0
střední s maturitou	43,1	43,5	39,5	43,2	49,0
vyšší odborné a vysokoškolské	31,6	30,0	51,1	19,6	33,2
<i>podle ekonomického postavení</i>					
pracující	86,1	79,3	89,7	98,8	67,7
<i>z toho</i>					
zaměstnanci podnikatelé se zaměstnanci	72,5	64,4	71,4	91,3	50,7
podnikatelé bez zaměstnanců	4,3	4,3	5,7	2,2	6,5
nezaměstnaný	9,2	10,4	12,0	5,3	10,1
student	2,6	4,9	0,6	0,7	2,5
důchodce	5,9	8,8	2,5	0,1	19,1
důchodce	2,7	3,8	4,1	0,3	2,2
v invalidním důchodu na rodičovské dovolené/ v domácnosti	0,6	0,6	0,3	0,1	2,6
v domácnosti	2,2	2,5	2,9	0,1	5,9
<i>podle stupně urbanizace</i>					
hustě osídlená oblast	34,9	33,4	42,6	31,4	35,6
středně osídlená oblast	32,5	33,3	31,2	32,0	33,9
řídce osídlená oblast	32,6	33,3	26,2	36,6	30,5

Pozn.: z celku aktivit neformálního vzdělávání, sloupcová procenta.

II. VII. Neformální vzdělávání pro pracovní účely celkem a dle formy vzdělávání

%

	pracovní vzdělávání celkem	v tom			
		kurzy	workshopy semináře	zaškolení na pracovišti	soukromé lekce
celkem	100	37,1	22,4	36,9	3,6
<i>podle pohlaví</i>					
muži	100	37,8	18,5	40,3	3,4
ženy	100	36,6	26,8	33,1	3,7
<i>podle věku</i>					
18-24	100	34,1	13,0	48,2	4,7
25-34	100	34,3	21,4	39,4	4,9
35-44	100	39,0	23,2	35,0	2,9
45-54	100	41,1	21,5	34,8	2,6
55-64	100	33,4	27,7	35,1	3,7
65-69	100	24,6	61,2	14,2	0,0
<i>podle vzdělání</i>					
základní	100	45,3	5,3	45,3	4,2
střední bez maturity	100	36,9	7,6	53,8	1,7
střední s maturitou	100	37,4	20,9	38,1	3,6
vyšší odborné a vysokoškolské	100	36,4	36,4	22,5	4,8
<i>podle ekonomického postavení</i>					
pracující	100	35,6	22,5	38,5	3,4
<i>z toho</i>					
zaměstnanci	100	34,0	21,2	42,0	2,8
podnikatelé se zaměstnanci	100	43,3	31,1	18,3	7,3
podnikatelé bez zaměstnanců	100	46,2	27,7	20,1	6,0
nezaměstnaný	100	81,2	5,9	11,8	1,2
student	100	52,6	23,7	2,6	21,1
důchodce	100	44,8	37,9	13,8	3,4
v invalidním důchodu na rodičovské dovolené/ v domácnosti	100	66,7	8,3	16,7	8,3
v domácnosti	100	42,9	45,7	2,9	8,6
<i>podle stupně urbanizace</i>					
hustě osídlená oblast	100	33,7	27,9	34,5	3,9
středně osídlená oblast	100	39,5	21,3	35,3	3,9
řídce osídlená oblast	100	38,2	18,0	41,0	2,8

Pozn.: z pracovně orientovaných aktivit neformálního vzdělávání, řádková procenta. Upozornění na nízký počet pozorování v kategorii 65 - 69 let, student, v důchodu, v invalidním důchodu, na rodičovské dovolené/v domácnosti.

II. VIII. Struktura pracovně motivovaného neformálního vzdělávání celkem a dle formy vzdělávání

%

	pracovní vzdělávání celkem	v tom			
		kurzy	workshopy semináře	zaškolení na pracovišti	soukromé lekce
celkem	100	100	100	100	100
<i>podle pohlaví</i>					
muži	53,2	54,2	44,1	58,1	51,1
ženy	46,8	45,8	55,9	41,9	48,9
<i>podle věku</i>					
18-24	6,8	6,3	4,0	8,9	9,0
25-34	27,6	25,5	26,3	29,5	37,6
35-44	29,0	30,4	29,9	27,4	23,3
45-54	24,2	26,8	23,4	22,8	18,0
55-64	11,7	10,5	14,5	11,2	12,0
65-69	0,7	0,4	1,9	0,3	0,0
<i>podle vzdělání</i>					
základní	2,6	3,1	0,6	3,1	3,0
střední bez maturity	23,3	23,1	7,9	33,9	11,4
střední s maturitou	42,0	42,3	39,3	43,4	42,4
vyšší odborné a vysokoškolské	32,1	31,5	52,2	19,5	43,2
<i>podle ekonomického postavení</i>					
pracující	94,7	91,0	95,0	98,7	89,5
<i>z toho</i>					
zaměstnanci podnikatelé se zaměstnanci podnikatelé bez zaměstnanců	80,4	73,5	76,4	91,2	63,4
zaměstnanci podnikatelé bez zaměstnanců	4,4	5,1	6,2	2,2	9,0
zaměstnanci podnikatelé bez zaměstnanců	9,8	12,1	12,2	5,3	16,4
nezaměstnaný	2,3	5,0	0,6	0,7	0,8
student	1,0	1,4	1,1	0,1	6,0
důchodce	0,8	0,9	1,3	0,3	0,8
v invalidním důchodu	0,3	0,6	0,1	0,1	0,8
na rodičovské dovolené/ v domácnosti	0,9	1,1	1,9	0,1	2,3
<i>podle stupně urbanizace</i>					
hustě osídlená oblast	33,5	30,4	41,7	31,4	36,8
středně osídlená oblast	33,4	35,5	31,7	31,9	36,8
řídce osídlená oblast	33,1	34,1	26,6	36,7	26,3

Pozn.: z celku pracovně motivovaných aktivit neformálního vzdělávání, sloupcová procenta. Upozornění na nízký počet pozorování v kategorii 65 - 69 let, student, v důchodu, v invalidním důchodu, na rodičovské dovolené/v domácnosti

II. IX. Neformální vzdělávání pro soukromé účely celkem a dle formy vzdělávání

%

	soukromé vzdělávání celkem	v tom			
		kurzy	workshopy semináře	zaškolení na pracovišti	soukromé lekce
celkem	100	59,6	13,9	x	26,6
<i>podle pohlaví</i>					
muži	100	56,7	14,0	x	29,3
ženy	100	61,2	13,8	x	25,0
<i>podle věku</i>					
18-24	100	65,1	6,2	x	28,7
25-34	100	54,1	13,8	x	32,1
35-44	100	60,0	13,2	x	26,8
45-54	100	57,8	15,6	x	26,5
55-64	100	60,6	23,5	x	15,9
65-69	100	56,8	29,7	x	13,5
<i>podle vzdělání</i>					
základní	100	74,0	2,9	x	23,1
střední bez maturity	100	65,7	12,9	x	21,4
střední s maturitou	100	58,5	12,1	x	29,4
vyšší odborné a vysokoškolské	100	53,8	20,7	x	25,5
<i>podle ekonomického postavení</i>					
pracující	100	57,8	14,7	x	27,5
<i>z toho</i>					
zaměstnanci	100	59,6	13,8	x	26,6
podnikatelé se zaměstnanci	100	45,7	11,4	x	42,9
podnikatelé bez zaměstnanců	100	53,2	21,5	x	25,3
nezaměstnaný	100	74,4	2,6	x	23,1
student	100	64,3	6,6	x	29,1
důchodce	100	63,0	29,0	x	8,0
v invalidním důchodu na rodičovské dovolené/ v domácnosti	100
	100	51,4	18,6	x	30,0
<i>podle stupně urbanizace</i>					
hustě osídlená oblast	100	59,7	16,5	x	23,7
středně osídlená oblast	100	57,6	13,2	x	29,3
řídce osídlená oblast	100	61,2	11,0	x	27,8

Pozn.: ze soukromě orientovaných aktivit neformálního vzdělávání, řádková procenta. Upozornění na nízký počet pozorování v kategorii 65 - 69 let, podnikatelé se zaměstnanci, nezaměstnaný. Nedostatečný počet pozorování v kategorii v invalidním důchodu. Zaškolení na pracovišti jsou z definice orientována pracovně.

II. X. Struktura soukromě motivovaných aktivit neformálního vzdělávání celkem a dle formy vzdělávání

%

	soukromé vzdělávání celkem	v tom			
		kurzy	workshopy semináře	zaškolení na pracovišti	soukromé lekce
celkem	100	100	100	x	100
<i>podle pohlaví</i>					
muži	36,0	34,2	36,3	x	39,6
ženy	64,0	65,8	63,7	x	60,4
<i>podle věku</i>					
18-24	25,9	28,2	11,7	x	27,8
25-34	23,2	21,2	23,4	x	28,1
35-44	20,9	21,0	20,0	x	21,0
45-54	14,0	13,5	15,9	x	13,9
55-64	12,5	12,7	21,4	x	7,5
65-69	3,5	3,3	7,6	x	1,8
<i>podle vzdělání</i>					
základní	9,9	12,3	2,1	x	8,6
střední bez maturity	13,2	14,6	12,3	x	10,7
střední s maturitou	47,1	46,2	41,1	x	52,1
vyšší odborné a vysokoškolské	29,8	26,9	44,5	x	28,6
<i>podle ekonomického postavení</i>					
pracující	55,5	53,8	58,5	x	57,5
z toho					
zaměstnanci	44,6	44,6	44,5	x	44,6
podnikatelé se zaměstnanci	3,4	2,5	2,7	x	5,4
podnikatelé bez zaměstnanců	7,5	6,7	11,6	x	7,1
nezaměstnaný	3,7	4,6	0,7	x	3,2
student	23,1	25,0	10,9	x	25,4
důchodce	9,6	10,0	19,7	x	2,9
v invalidním důchodu na rodičovské dovolené/ v domácnosti	1,6	0,8	1,4	x	3,6
	6,6	5,7	8,8	x	7,5
<i>podle stupně urbanizace</i>					
hustě osídlená oblast	39,6	39,6	47,3	x	35,2
středně osídlená oblast	29,5	28,5	28,1	x	32,4
řídce osídlená oblast	30,9	31,8	24,7	x	32,4

Pozn.: ze soukromě orientovaných aktivit neformálního vzdělávání, sloupcová procenta, upozornění na nízký počet pozorování v kategorii 65 - 69 let, podnikatelé se zaměstnanci, nezaměstnaný.

II. XI. Převažující metoda neformálního vzdělávání celkem, dle motivace, pohlaví a formy vzdělávání

%

	celkem	pouze vzdělávání	
		pracovně orientované	soukromě orientované
<i>celkem</i>			
přímá účast ve výuce (např. výuka ve třídě	94,2	94,7	93,6
vzdělávání "na dálku" využívající počítač (online/offline)	3,1	2,8	3,7
vzdělávání "na dálku" využívající tištěné materiály (učebnice, skripta)	2,6	2,6	2,6
<i>dle pohlaví</i>			
<i>muži</i>			
přímá účast ve výuce (např. výuka ve třídě	94,1	94,5	93,2
vzdělávání "na dálku" využívající počítač (online/offline)	3,3	2,9	4,0
vzdělávání "na dálku" využívající tištěné materiály učebnice, skripta)	2,6	2,6	2,8
<i>ženy</i>			
přímá účast ve výuce (např. výuka ve třídě	94,4	94,8	93,8
vzdělávání "na dálku" využívající počítač (online/offline)	3,0	2,4	3,6
vzdělávání "na dálku" využívající tištěné materiály učebnice, skripta)	2,7	2,7	2,6
<i>dle formy vzdělávání</i>			
<i>kurzy</i>			
přímá účast ve výuce (např. výuka ve třídě	94,8	94,9	94,6
vzdělávání "na dálku" využívající počítač (online/offline)	2,9	2,7	3,5
vzdělávání "na dálku" využívající tištěné materiály učebnice, skripta)	2,2	2,4	1,9
<i>soukromé lekce</i>			
přímá účast ve výuce (např. výuka ve třídě	91,3	91,7	91,4
vzdělávání "na dálku" využívající počítač (online/offline)	4,1	3,8	4,3
vzdělávání "na dálku" využívající tištěné materiály učebnice, skripta)	4,6	4,5	4,3

Pozn.: z aktivit neformálního vzdělávání, sloupcová procenta. Workshopy a zaškolení na pracovišti probíhají z definice přímou účastí ve výuce.

II. XII. Doba konání výuky neformálního vzdělávání celkem, dle motivace, pohlaví a formy vzdělávání

%

	celkem	pouze vzdělávání	
		pracovně orientované	soukromě orientované
<i>celkem</i>			
pouze během placené pracovní doby	49,9	63,5	1,8
převážně během placené pracovní doby	8,3	10,3	1,3
většinou mimo placenou pracovní dobu	6,7	7,2	4,8
pouze mimo placenou pracovní dobu	20,2	12,9	45,9
v danou dobu nepracoval	14,9	6,1	46,0
<i>dle pohlaví</i>			
<i>muži</i>			
pouze během placené pracovní doby	58,2	68,8	2,1
převážně během placené pracovní doby	8,6	10,1	1,1
většinou mimo placenou pracovní dobu	6,3	6,3	6,6
pouze mimo placenou pracovní dobu	17,7	11,2	52,2
v danou dobu nepracoval	9,1	3,6	38,0
<i>ženy</i>			
pouze během placené pracovní doby	41,9	57,5	1,6
převážně během placené pracovní doby	7,9	10,4	1,4
většinou mimo placenou pracovní dobu	7,1	8,3	3,9
pouze mimo placenou pracovní dobu	22,7	15,0	42,5
v danou dobu nepracovala	20,5	8,8	50,5
<i>dle formy vzdělávání</i>			
<i>kurzy</i>			
pouze během placené pracovní doby	29,1	42,1	0,6
převážně během placené pracovní doby	11,5	16,3	1,0
většinou mimo placenou pracovní dobu	9,4	11,1	5,7
pouze mimo placenou pracovní dobu	27,2	19,7	43,8
v danou dobu nepracoval	22,7	10,9	48,9
<i>workshopy/semináře</i>			
pouze během placené pracovní doby	41,0	46,6	8,9
převážně během placené pracovní doby	15,7	17,7	4,1
většinou mimo placenou pracovní dobu	10,5	12,0	2,1
pouze mimo placenou pracovní dobu	21,3	17,2	44,5
v danou dobu nepracoval	11,5	6,5	40,4
<i>soukromé lekce</i>			
pouze během placené pracovní doby	5,1	14,9	0,4
převážně během placené pracovní doby	2,7	6,7	0,7
většinou mimo placenou pracovní dobu	6,5	11,9	4,3
pouze mimo placenou pracovní dobu	51,3	50,0	51,8
v danou dobu nepracoval	34,4	16,4	42,9

Pozn.: z aktivit neformálního vzdělávání, sloupcová procenta. Zaškolení na pracovišti z definice probíhají během placené pracovní doby.

II. XIII. Doba konání výuky neformálního vzdělávání pracujících - celkem, dle motivace, pohlaví a formy vzdělávání

%

	celkem	pouze vzdělávání	
		pracovně orientované	soukromě orientované
<i>celkem</i>			
pouze během placené pracovní doby	58,8	67,7	3,8
převážně během placené pracovní doby	9,7	10,9	2,3
většinou mimo placenou pracovní dobu	7,7	7,5	8,9
pouze mimo placenou pracovní dobu	23,7	13,8	85,1
<i>dle pohlaví</i>			
<i>muži</i>			
pouze během placené pracovní doby	64,1	71,5	3,8
převážně během placené pracovní doby	9,4	10,4	1,7
většinou mimo placenou pracovní dobu	7,0	6,5	10,6
pouze mimo placenou pracovní dobu	19,5	11,6	83,8
<i>ženy</i>			
pouze během placené pracovní doby	53,0	63,2	3,7
převážně během placené pracovní doby	10,0	11,5	2,7
většinou mimo placenou pracovní dobu	8,6	8,8	7,6
pouze mimo placenou pracovní dobu	28,5	16,5	86
<i>dle formy vzdělávání</i>			
<i>kurzy</i>			
pouze během placené pracovní doby	37,8	47,3	1,3
převážně během placené pracovní doby	14,9	18,4	1,9
většinou mimo placenou pracovní dobu	12,0	12,2	11,3
pouze mimo placenou pracovní dobu	35,2	22,1	85,6
<i>workshopy/semináře</i>			
pouze během placené pracovní doby	46,7	50,2	15,5
převážně během placené pracovní doby	17,5	18,7	7,1
většinou mimo placenou pracovní dobu	11,7	12,7	2,4
pouze mimo placenou pracovní dobu	24,1	18,4	75,0
<i>soukromé lekce</i>			
pouze během placené pracovní doby	7,9	18,2	0,6
převážně během placené pracovní doby	4,1	8,2	1,3
většinou mimo placenou pracovní dobu	9,8	12,7	7,7
pouze mimo placenou pracovní dobu	78,2	60,9	90,4

Pozn.: z aktivit neformálního vzdělávání pracujících osob, sloupcová procenta. Zaškolení na pracovišti z definice probíhají během placené pracovní doby.

II. XIV. Certifikace (zvyšující kvalifikaci) neformálního vzdělávání celkem, dle motivace, pohlaví a formy vzdělávání

%

	celkem	pouze vzdělávání	
		pracovně orientované	soukromě orientované
<i>celkem</i>			
získal osvědčení - je vyžadováno pro vykonávání profese *	29,8	35,7	8,6
získal osvědčení - není vyžadováno bez osvědčení (potvrzení o absolvování)	18,0	16,2	24,5
	52,2	48,1	66,9
<i>dle pohlaví</i>			
<i>muži</i>			
získal osvědčení - je vyžadováno pro vykonávání profese *	33,3	38,0	8,2
získal osvědčení - není vyžadováno bez osvědčení (potvrzení o absolvování)	16,3	13,9	28,8
	50,4	48,0	63,1
<i>ženy</i>			
získala osvědčení - je vyžadováno pro vykonávání profese *	26,3	33,1	8,9
získala osvědčení - není vyžadováno bez osvědčení (potvrzení o absolvování)	19,6	18,7	22,0
	54,1	48,2	69,1
<i>dle formy vzdělávání</i>			
<i>kurzy</i>			
získal osvědčení - je vyžadováno pro vykonávání profese *	33,2	43,0	11,5
získal osvědčení - není vyžadováno bez osvědčení (potvrzení o absolvování)	25,7	23,0	31,5
	41,2	34,0	57,0
<i>workshopy/semináře</i>			
získal osvědčení - je vyžadováno pro vykonávání profese *	31,9	35,7	10,3
získal osvědčení - není vyžadováno bez osvědčení (potvrzení o absolvování)	19,6	20,3	15,9
	48,5	44,1	73,8
<i>zaškolení na pracovišti</i>			
získal osvědčení - je vyžadováno pro vykonávání profese *	30,7	30,7	x
získal osvědčení - není vyžadováno bez osvědčení (potvrzení o absolvování)	7,0	7,0	x
	62,3	62,3	x
<i>soukromé lekce</i>			
získal osvědčení - je vyžadováno pro vykonávání profese *	5,1	12,8	1,4
získal osvědčení - není vyžadováno bez osvědčení (potvrzení o absolvování)	13,1	12,8	12,9
	81,8	74,4	85,7

Pozn.: z aktivit neformálního vzdělávání, sloupcová procenta.

* celá odpověď zní: "Ano, osvědčení je vyžadováno zaměstnavatelem profesním sdružením či zákonem pro vykonávání současného nebo plánovaného zaměstnání/profese."

II. XV. Plátce nákladů neformálního vzdělávání celkem, dle motivace, pohlaví a ekonomického postavení

%

	celkem	pouze vzdělávání	
		pracovně orientované	soukromě orientované
<i>celkem</i>			
zaměstnavatel	60,3	76,0	4,3
respondent	36,9	23,1	80,4
úřad práce	2,0	2,2	1,3
jiné veřejné instituce	2,1	1,7	3,4
rodinný příslušník/příbuzný	3,7	0,8	14,1
<i>dle pohlaví</i>			
<i>muži</i>			
zaměstnavatel	66,1	78,0	3,7
respondent	31	22,3	76,8
úřad práce	1,3	1,2	2,4
jiné veřejné instituce	1,7	1,4	3,4
rodinný příslušník/příbuzný	3,2	0,6	16,9
<i>ženy</i>			
zaměstnavatel	54,5	73,8	4,6
respondentka	40,3	24	82,4
úřad práce	2,6	3,3	0,7
jiné veřejné instituce	2,4	2,1	3,4
rodinný příslušník/příbuzný	4,2	1,0	12,5
<i>dle ekonomického postavení</i>			
<i>pracující</i>			
zaměstnavatel	69,1	79,2	7,4
respondent	31,8	22,0	90,9
úřad práce	0,8	1,0	0,0
jiné veřejné instituce	1,4	1,4	1,7
rodinný příslušník/příbuzný	0,4	0,2	1,9
<i>nezaměstnaní</i>			
(budoucí) zaměstnavatel	14,3	19,7	0,0
respondent	44,0	31,4	73,7
úřad práce	40,8	47,7	26,3
jiné veřejné instituce	3,2	2,4	5,3
rodinný příslušník/příbuzný	0,8	1,2	0,0
<i>ekonomicky neaktivní</i>			
(minulý/budoucí) zaměstnavatel	4,1	17,7	0,2
respondent	63,2	50,9	66,7
úřad práce	1,8	5,3	0,9
jiné veřejné instituce	6,4	9,8	5,6
rodinný příslušník/příbuzný	29,2	19,5	31,9

Pozn.: z aktivit neformálního vzdělávání, sloupcová procenta, více možných odpovědí. Možnost nikdo z výše uvedených se v daných skupinách pohybovala v rozmezí 0.9 - 2.2%.

II. XVI. Plátce nákladů neformálního vzdělávání zaměstnanců celkem, dle motivace, pohlaví a velikosti firmy

	celkem	pouze vzdělávání	
		pracovně orientované	soukromě orientované
%			
<i>zaměstnanci celkem</i>			
zaměstnavatel	77,5	88,2	8,7
respondent	23,8	13,5	89,7
úřad práce	0,9	1,0	0,0
jiné veřejné instituce	1,3	1,3	1,5
rodinný příslušník/příbuzný	0,5	0,2	2,3
<i>dle pohlaví</i>			
<i>muži</i>			
zaměstnavatel	82,3	90,2	8,3
respondent	18,9	11,6	88,1
úřad práce	0,6	0,7	0,0
jiné veřejné instituce	1,0	0,9	1,8
rodinný příslušník/příbuzný	0,5	0,3	2,4
<i>ženy</i>			
zaměstnavatel	72,6	86,1	9,0
respondent	28,6	15,6	90,7
úřad práce	1,2	1,4	0,0
jiné veřejné instituce	1,7	1,8	1,3
rodinný příslušník/příbuzný	0,5	0,1	2,3
<i>dle formy vzdělávání</i>			
<i>kurzy</i>			
zaměstnavatel	63,8	79,1	8,6
respondent	37,8	23,0	91,1
úřad práce	2,0	2,6	0,0
jiné veřejné instituce	2,2	2,4	1,4
rodinný příslušník/příbuzný	1,0	0,6	2,5
<i>workshopy/semináře</i>			
zaměstnavatel	80,7	86,8	21,5
respondent	21,9	16,8	72,3
úřad práce	0,7	0,8	0,0
jiné veřejné instituce	2,4	2,4	3,1
rodinný příslušník/příbuzný	0,1	0,0	1,6
<i>soukromé lekce</i>			
zaměstnavatel	14,8	33,3	2,4
respondent	86,7	74,1	95,2
úřad práce	0,0	0,0	0,0
jiné veřejné instituce	1,0	1,2	0,8
rodinný příslušník/příbuzný	1,4	0,0	2,4

Pozn.: z aktivit neformálního vzdělávání zaměstnanců, sloupcová procenta, více možných odpovědí. Zaškolení na pracovišti je z definice pouze pracovně orientované a vždy financované zaměstnavatelem. Odpověď nikdo z výše uvedených se v daných skupinách pohybovala v rozmezí 0.6 -1.7%.

II. XVII. Důvody účasti v neformálním vzdělávání celkem, dle motivace a pohlaví

%

	celkem	pouze vzdělávání	
		pracovně orientované	soukromě orientované
<i>celkem</i>			
zvýšit výkonnost/zlepšit kariérní vyhlídky	58,2	64,4	36,4
snížit pravděpodobnost ztráty zaměstnání	22,9	27,4	6,7
zlepšit vyhlídky na získání či změnu práce	14,3	12,8	19,8
začít vlastní podnikání	1,8	1,4	3,2
musel se účastnit	36,9	46,7	2,3
získat znalosti/dovednosti užitečné v každodenním životě	37,2	34,6	46,3
prohloubit znalosti/dovednosti v oblasti, která ho zajímá	45,0	39,5	64,4
získat certifikát	20,3	21,6	15,5
potkat nové lidi/pro zábavu	9,7	5,0	26,2
žádný z výše uvedených důvodů	0,5	0,1	2,1
<i>dle pohlaví</i>			
<i>muži</i>			
zvýšit výkonnost/zlepšit kariérní vyhlídky	57,5	61,5	36,5
snížit pravděpodobnost ztráty zaměstnání	22,7	25,9	6,1
zlepšit vyhlídky na získání či změnu práce	11,9	10,9	17,1
začít vlastní podnikání	1,6	1,1	1,5
musel se účastnit	40,9	48,2	2,9
získat znalosti/dovednosti užitečné v každodenním životě	36,6	34,3	46,5
prohloubit znalosti/dovednosti v oblasti, která ho zajímá	43,3	38,7	67,2
získat certifikát	20,5	20,8	18,9
potkat nové lidi/pro zábavu	7,5	4,6	22,4
žádný z výše uvedených důvodů	0,5	0,1	2,4
<i>ženy</i>			
zvýšit výkonnost/zlepšit kariérní vyhlídky	58,9	67,6	36,3
snížit pravděpodobnost ztráty zaměstnání	23,1	29,2	7,1
zlepšit vyhlídky na získání či změnu práce	16,7	14,8	21,3
začít vlastní podnikání	2,0	1,8	1,7
musel se účastnit	32,9	44,9	1,9
získat znalosti/dovednosti užitečné v každodenním životě	38,1	34,9	46,2
prohloubit znalosti/dovednosti v oblasti, která ji zajímá	46,7	40,4	62,8
získat certifikát	20,0	22,5	13,6
potkat nové lidi/pro zábavu	11,9	5,0	28,4
žádný z výše uvedených důvodů	0,6	5,5	1,9

Pozn.: z aktivit neformálního vzdělávání, sloupcová procenta, více možných odpovědí

II. XVIII. Poskytovatel neformálního vzdělávání celkem, dle motivace a pohlaví

%

	celkem	pouze vzdělávání	
		pracovně orientované	soukromě orientované
<i>celkem</i>			
vzdělávací instituce poskytující převážně formální vzdělávání	9,5	9,1	10,9
vzdělávací instituce neposkytující formální vzdělávání	34,1	30,7	46,1
prodejce/obchodní společnost	3,3	3,6	2,3
zaměstnavatel	38,7	49,2	1,7
svaz zaměstnavatelů, hospodářská nebo obchodní komora	1,2	1,5	0,3
odborová organizace	0,2	0,3	0,1
nezisková organizace	1,4	0,3	5,5
jednotlivec/soukromá osoba	7,9	2,8	25,7
nekomerční instituce	1,8	1,4	3,3
žádný z výše uvedených	1,7	1,0	4,2
<i>dle pohlaví</i>			
<i>muži</i>			
vzdělávací instituce poskytující převážně formální vzdělávání	8,1	7,5	11,1
vzdělávací instituce neposkytující formální vzdělávání	31,5	28,2	48,8
prodejce/obchodní společnost	4,0	4,2	2,6
zaměstnavatel	44,6	52,8	1,6
svaz zaměstnavatelů, hospodářská nebo obchodní komora	1,6	1,8	0,8
odborová organizace	0,3	0,4	0,3
nezisková organizace	0,7	0,2	3,4
jednotlivec/soukromá osoba	6,1	2,7	24,0
nekomerční instituce	1,4	1,3	2,1
žádný z výše uvedených	1,7	1,0	5,3
<i>ženy</i>			
vzdělávací instituce poskytující převážně formální vzdělávání	11,0	11,0	10,8
vzdělávací instituce neposkytující formální vzdělávání	36,7	33,6	44,5
prodejce/obchodní společnost	2,6	2,9	2,1
zaměstnavatel	33,0	45,1	1,8
svaz zaměstnavatelů, hospodářská nebo obchodní komora	0,8	1,1	0,0
odborová organizace	0,1	0,2	0,0
nezisková organizace	2,2	0,5	6,7
jednotlivec/soukromá osoba	9,6	3,0	26,6
nekomerční instituce	2,3	1,6	4,0
žádný z výše uvedených	1,7	1,0	3,6

Pozn.: z aktivit neformálního vzdělávání, sloupcová procenta

II. XIX. Doba trvání neformálního vzdělávání celkem, dle motivace, pohlaví a ekonomického postavení

%

	celkem	pouze vzdělávání	
		pracovně orientované	soukromě orientované
<i>celkem</i>			
1 - 8 hodin	32,0	38,4	9,3
9 - 16 hodin	18,1	20,2	10,7
17 - 40 hodin	27,1	25,3	33,4
41 - 70 hodin	9,9	6,5	21,9
více než 71 hodin	13,0	9,6	24,7
<i>dle pohlaví</i>			
<i>muži</i>			
1 - 8 hodin	35,4	40,3	9,7
9 - 16 hodin	17,8	19,7	7,8
17 - 40 hodin	26,3	24,8	34,8
41 - 70 hodin	8,3	5,5	22,9
více než 71 hodin	12,2	9,8	24,8
<i>ženy</i>			
1 - 8 hodin	28,7	36,2	9,1
9 - 16 hodin	18,4	20,8	12,3
17 - 40 hodin	27,8	26,0	32,7
41 - 70 hodin	11,4	7,6	21,3
více než 71 hodin	13,7	9,5	24,6
<i>dle ekonomického postavení</i>			
<i>pracující</i>			
1 - 8 hodin	35,0	39	10
9 - 16 hodin	19,5	20,8	11,0
17 - 40 hodin	26,0	25,2	31,0
41 - 70 hodin	8,2	6,2	20,3
více než 71 hodin	11,3	8,6	27,9
<i>zaměstnanci</i>			
1 - 8 hodin	36,2	40,4	9,0
9 - 16 hodin	19,3	20,6	11,2
17 - 40 hodin	25,5	24,6	31,1
41 - 70 hodin	8,2	6,0	22,7
více než 71 hodin	10,7	8,4	26,0
<i>nezaměstnaní</i>			
1 - 8 hodin	10,7	14,3	2,6
9 - 16 hodin	4,9	6,0	2,6
17 - 40 hodin	27,0	25,0	30,8
41 - 70 hodin	21,3	16,7	30,8
více než 71 hodin	36,1	38,1	33,3

Pozn.: z aktivit neformálního vzdělávání, sloupcová procenta. Upozornění na nízký počet v kategorii soukromě orientované vzdělávání nezaměstnaných.

II.XX. Doba trvání neformálního vzdělávání celkem, dle motivace a formy vzdělávání

%

	celkem	pouze vzdělávání	
		pracovně orientované	soukromě orientované
<i>celkem</i>			
1 - 8 hodin	32,0	38,4	9,4
9 - 16 hodin	18,1	20,2	10,7
17 - 40 hodin	27,1	25,3	33,3
41 - 70 hodin	9,8	6,4	21,8
více než 71 hodin	12,9	9,7	24,7
<i>dle formy vzdělávání</i>			
<i>kurzy</i>			
1 - 8 hodin	18,6	24,2	6,2
9 - 16 hodin	15,0	17,6	9,3
17 - 40 hodin	31,7	30,5	34,4
41 - 70 hodin	13,7	9,5	23,0
více než 71 hodin	21,0	18,2	27,1
<i>workshopy/semináře</i>			
1 - 8 hodin	39,7	40,7	34,0
9 - 16 hodin	26,5	27,1	23,1
17 - 40 hodin	25,4	24,9	27,9
41 - 70 hodin	5,5	46,0	10,9
více než 71 hodin	2,9	2,8	4,1
<i>zaškolení na pracovišti</i>			
1 - 8 hodin	53,7	53,7	x
9 - 16 hodin	19,8	19,8	x
17 - 40 hodin	20,3	20,3	x
41 - 70 hodin	2,7	2,7	x
více než 71 hodin	3,5	3,5	x
<i>soukromé lekce</i>			
1 - 8 hodin	6,4	12,9	3,6
9 - 16 hodin	7,4	8,3	6,9
17 - 40 hodin	31,4	26,5	33,7
41 - 70 hodin	25,2	25,0	25,0
více než 71 hodin	29,7	27,3	30,8

Pozn.: z aktivit neformálního vzdělávání, sloupcová procenta